

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja ce loletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SCLOVENECE

Telefoni uredništva in uprave: 29-92, 29-93, 29-94, 29-95, 29-96 — Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Cek. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inserate; Sarajevo št. 7563, Zagreb št. 39.011, Praga-Lunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva ulica št. 6.

Daranyi v Berlinu

Madžarski ministrski predsednik Daranyi in njegov zunanji minister de Kanya sta odpotovala na obisk v Berlin, kjer jima pripravljajo velike svečanosti, med katerimi bo največja v palači predsednika nemške države, kjer bo madžarskim gostom na čast priredil državni kancelar Hitler gala-večerjo, na kateri se bo zbralo vse, kar šteje današnja Nemčija odličnega v državni upravi. Nemški tisk posveča dolge, skoraj bi rekli predolge članke madžarskim gostom in opisuje njihovo bivanje v Berlinu kot izredno važen zunanje-politični dogodek, ki bo dal razvoju evropske politike nove smernice.

Madžarska je naša sosedna država in ker smo tudi mi v okviru Male zveze na tem, da z njo popolnoma razčistimo odnose, nam ni dovoljeno, da bi brezbržno opazovali to potovanje v Berlin, kakor da bi se v ničemer ne dotikalo tudi interesov naše države. Nasprotno, moramo mu posvetiti vso pozornost, ki jo zasluži, ne smemo pri tem ne pretiravati niti podcenjevati njegove važnosti, ampak ga skušati spraviti v stvarni sestav srednjeevropske politike. S tega stališča gledano je potovanje madžarskih državljanov najprej samo vrnitev obiska, ki sta ga v preteklem letu zaporedno napravila v Budimpešti nemški zunanji minister v. Neurath in vrhovni poveljnik nemške vojske maršal von Blomberg. Takrat smo zapisali, da sta nemška državnik prišla na Madžarsko bolj zaradi tega, ker sta to ona sama hotela, kakor pa da ju je vabila madžarska vlada. Potemtakem je tudi sedanjí obisk v Berlinu bolj izraz storjene dolžnosti kot pa iskrene notranje potrebe. Madžari so bili v glavnem z Nemčijo v dobrih odnosih, saj so z njimi delili ponizanje poraza v svetovni vojni. Toda 10 letna vlada grofa Bethlena je te odnose s čustvenega polja prenesla na polje stvarnih dejstev, tako da do l. 1932 ni bilo mogoče govoriti o kakšnem izrednem medsebojnem navdušenju. Šele pokojni Julij Gömbös, ki se je hotel nekoliko otresti prevelikega italijanskega objema, je poskušal madžarsko politiko nekoliko bolj priljubiti na nemško in so pod njegovo vlado narodnosocialistične pobude našle rodovitno polje na Madžarskem. Njegov naslednik, današnji ministrski predsednik Daranyi pa je bil mnenja, da se je Gömbös nekoliko preveč zaletel na nemško stran in si je prizadeval madžarsko zunanjo politiko spraviti nazaj na srednjo pot med oslonom na Italijo in sodelovanjem z Nemčijo, tako da je ostalo še prostora za one politične sile, ki so zagovarjale potrebo, naj Madžarska nikar ne zanemarija odnosov do zapadnih velesil, do Anglije in do Francije, ki lahko posvojijo denar in ki imajo z madžarsko neodvisnostjo bolj nesebične namene kot pa jih imata velesili, okrog katerih se je v povojni dobi Madžarska sukala. Čeprav torej je Madžarska uradno uklenjena v okvir rimskih protokolov, ki jo držijo priklenjeno na trozvezje z Italijo in Avstrijo in čeprav je z Italijo posredno priplejena tudi na politično »os Rim-Berlin«, vendar ne moremo danes več trdit, da je slepo orodje v rokah teh dveh zvez, ampak da se je v zadnjem letu zunanje-politično precej osamosvojila in prihaja polagoma na isto črto, na kateri se nahajajo njene srednjeevropske sosedice, ki se vedno bolj in bolj odmikajo od velesil in si po svoje urejajo svoje nevtrarno življenje na ozkem prostoru, kjer živijo.

Madžarskega potovanja v Berlin torej ne bomo razlagali tako, kakor da bi pomenil novo priklenitev Madžarske k Nemčiji, v kolikor bi takšna priklenitev ogrožala obstoj Češkoslovaške, s katero Nemčija še vedno nima jasnih namenov in ob kateri se nemška uradna in tajna diplomacija še vedno trudi, da bi jo čim bolj osamila. Madžarski politiki na takšne račune, če bi obstojali, ne bodo šli, ker imajo trden namen pripomoči do popolne sprave v srednji Evropi in si svojo lastno neodvisnost ter razne druge pravice zaimeniti s prijateljskimi sporazumi s svojimi sosedami, med katere spada tudi Češkoslovaška. Tudi intimne zveze, ki obstojajo med Madžarsko in Avstrijo, ki imata v pogledu odnosov do narodnosocialističnega nemštva skoraj enake brige, odsvetujejo madžarskim politikom, da bi se šli obešati na kakšne zunanje-politične načrte Nemčije, ki bi nalogali Madžarom druge naloge, kot jih od njih zahtevajo njihovi lastni državni interesi. Nemški tisk krivo presoja položaj, ako se z neko otipljivo tendenco na široko razpisuje o izboljšanju odnosov med Madžarsko in Jugoslavijo, medtem ko o Češkoslovaški in Romuniji nalašč molči, kakor da bi hotel s tem povedati, da vlada soglasnost na črtil Berlin-Budimpešta — Belgrad, kajti odnosaji med Madžarsko in Jugoslavijo so se hvala Bogu izboljšali v toliko, v kolikor so se izboljšali tudi z ostalima zaveznicama Male zveze, in izboljšali so se zaradi tega, ker so plod samostojnega spoznanja, da je tako prav in za vse države v Srednji Evropi koristno, ne pa morata zaradi tega, ker je tako prav in ljubo eni ali drugi velesili. Prepričani smo, da bodo madžarski državnik tudi tako govorili v Berlinu, ako bi slučajno prišel razgovor na srednjeevropska vprašanja in če bi kakšni nemški diplomati morda Madžarom nasvetovali, naj skušajo skupnost Male zveze zrahljati na ta način, da mečejo sladke poglede le na eno

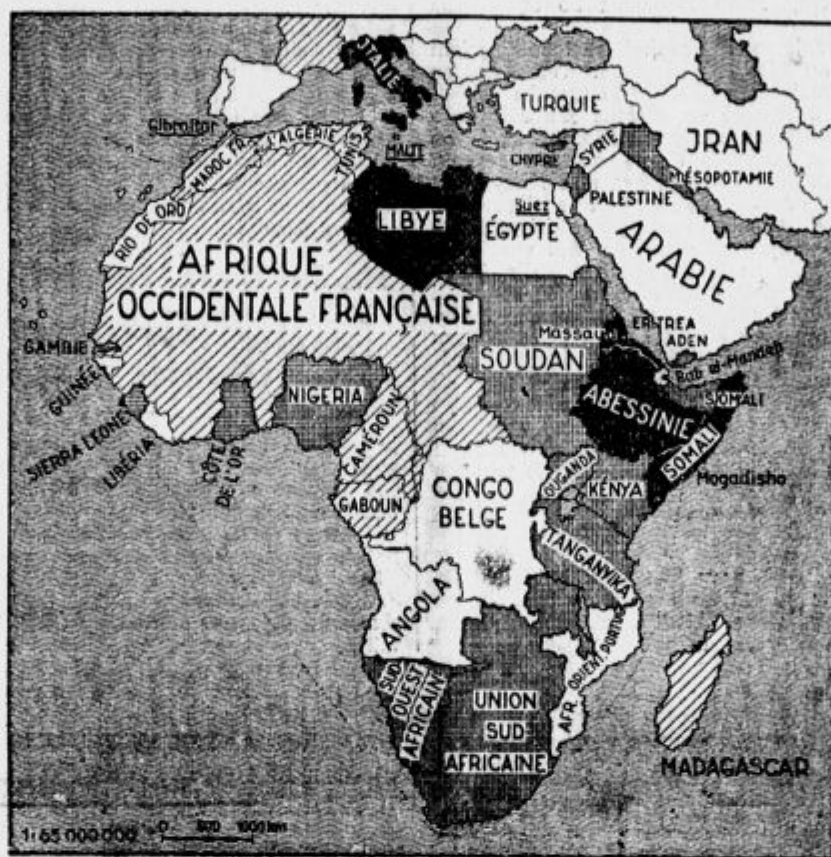
Armada 70.000 mož v Libiji

Čemu? Italijanska vlada odgovarja: Za vsak primer

Pariz, 22. nov. TG. Rimski »Tempo« dopisnik poroča svojemu listu nekaj zanimivih podatkov o številni moči italijanske oborožene sile v Severni Afriki. Dopisnik najprej omenja izjavo angleškega podtajnika za zunanje zadeve lorda Cramborna v spodnji zbornici, čes, da angleška vlada ni mnenja, da bi se morala vznemirjati zaradi okrepitve italijanskih posadk v Libiji, ker da niso napertene proti Egiptu niti proti Sudanu.

K temu pristavlja »Tempo« dopisnik, da ima

v rokah verodostojna poročila o številni moči italijanske vojske v Libiji. Italijanska armada je razdeljena v dva dela, v domačine iz Afrike in v redno vojsko, ki je prišla iz Italije. Cete domačinov računa na okroglo 25.000, ki so vsi dobro oboroženi, medtem ko znašajo redne čete, ki so prišle iz Italije, 45.000 mož, ki so razdeljeni v dva armadna zbora. Vsega skupaj šteje torej italijanska vojska v Libiji 70.000 rednih vojakov, ne všteti rezerviste, ki jih je tudi že mnogo v Tri-

polisu. To je prava armada! Ko so prve čete prihajale v Libijo, je italijanska vlada izdala uradno razlago, čes, da je pač treba biti pripravljenim za vsak primer. Ljudje so se spraševali, za kakšen primer. Na to ni bilo nikakšnega odgovora. Ali misli Italija na obrambo proti napadom, ki bi prišli od zunaj, kajti o kakšnih notranjih vstajah ni govora in tudi ni bilo slišati. Toda odkod naj pridejo ti napadi? Od egipt-ske strani? To je brezmi-selno, kajti Egipt danes še nima nobene prave redne armade, ki bi se mogla braniti, kaj šele napadati. Angleške egipt-ske posadke pa so v Palestini, da mirjo žide in Arabe. Torej od Egipta ne grozi nevarnost. Odkod pa? Od strani Tunizije mogoče? Na kakšne dokaze pa se Italija opira, da bi se ji bilo treba bati kakšnega napada s tunizijske strani? Teh dokazov ni. Čemu torej tolike sile v Libiji? Na vsak način imamo opraviti s silno obseznimi vojaškimi ukrepi sredi mirovne dobe in najmanj, kar moremo reči o teh ukrepih, je to, da so izjemni.

V zvezi s temi dogodki se širijo po Rimu — med inozemci predvsem — tudi vesti, da je bil abesinski podkralj maršal Graziani odpoklican s tega mesta in nadomeščen z vojvodom d'Aoeta za to, da bo maršal Graziani prevzel vrhovno poveljstvo nad libijskimi četami in da bo tamkaj moral izpolniti neko izredno važno nalogo. Kakšno nalogo? O tem se slišajo mnoge stvari, najbolj čudna med njimi je ta, da bi imel maršal Graziani nalogo, da s to libijsko armado udari skozi angleški Sudan naravnost v Abesinijo in tako vzpostavi zvezo med Libijo in Abesinijo — ako bi prišlo do kakšnega medsebojnega obračunavanja med Anglijo in Italijo, na kar v gotovih italijanskih krogih z gotovostjo računajo.

Hitlerjevci ustanavljajo „nacionalno cerkev“

Nemški tednik »Der deutsche Weg«, ki ga izdajajo nemški katoliški begunci izven Nemčije, prinaša sledečo informacijo o načrtih nacistične vlade:

Kakor zanesljivo izvemo, je Adolfu Hitlerju že predložen v podpis zakon o ustanovitvi »nemške državne cerkve«. Verjetno je, da bo ta zakon, čeprav bo nekoliko omiljen, Hitler v doglednem času tudi podpisal. Ustanovitev nacionalne cerkve naj bi temeljila na načelih »nemških kristjanov«. Katoliški cerkvi bodo vzeli pravico državnih in občinskih dohodkov in do davkov sploh, tako da bi mogla živeti le od prostovoljnih prispevkov. Verjetno bo morala katoliška cerkvena občina vzdrževati tudi duhovščino. Prav tako obstoja namera, da se cerkvena posestva razlaste. Verjetno bodo cerkvam in samostanom naložili tako visoke davke, kakor se je to zgodilo v sovjetli, da jih ne bo mogoče plačevati in obenem prepovedali uporabljati toliko časa cerkveno posesti, dokler ne bi bili plačani vsi davki. Na tak način bi pa cerkev via facti izgubila možnost razpolagati s svojim premoženjem.

Po zanesljivih vesteh so vojaški krogi zelo vznemoljeni zaradi brutalnega širjenja modernega poganstva. Da tem krogom ugodno, bodo hitlerjevci najbrž izdali kako naredbi, ki bi otežkočila širjenje novega poganstva. Na ta način upajo hitlerjevci, da bi bila ustanovitev nove nacionalne cerkve v vojaških krogih bolj sprejeta, ker bi se moglo reči, da vlada ni za brezboštvo, ampak da hoče le nacionalno versko gibanje. S tem bi se po mnenju hitlerjevcev mogla vlada opravičiti tudi pred zunanjim svetom. S tem v zvezi je tudi zelo sovražno pisanje nemškega tiska proti cerkvi in papežu, ki ga tisk dolži, da je sovražen in nasproten nemškim državljanom in nacionalnim interesom.

Köln, 22. nov. e. V Kölnu se je zaključilo zasedanje nemško-francoskega kolonialnega odbora. Odbor se je več dni trudil, da bi med Francijo in Nemčijo izdelal sporazum o vzajemni eksploataciji kolonij. Po tem sporazumu bo Nemčiji omogočeno, da si zelo ugodno nabavi razne sirovine v francoskih kolonijah.

Po odhodu lorda Halifaxa iz Berlina

Uspeh potovanja je zelo — pičel

London, 22. novembra. b. Po povratku lorda Halifaxa iz Berlina je postal mednarodni politični položaj še bolj nejasen. Edino kar je bilo pozitivnega v Halifaxovi izjavi pred njegovim odhodom je to, da nemški zunanji minister zaenkrat še ne bo obiskal Londona. Halifax je dalje tudi opozoril, naj se nihče ne vda prevelikemu optimizmu, kajti uspehi takšnih potovanj kakor je bilo njegovo, se pokažejo zelo počasi. Čeprav je bil v angleški javnosti obisk lorda Halifaxa sprejet z velikimi zadovoljstvom, se vendarle ne more reči, da je Velika Britanija pripravljena na sporazum z Nemčijo za vsako ceno. Seveda so mnenja zelo različna, ni pa težko reči, da se v Angliji hodi za sporazum z Nemčijo samo majhna skupina lordov, ki je imela že prej z Nemčijo večinsko rodbinsko zvezo in ki ni bila pripravljena iti Nemčiji na roko tako v kolonialnem problemu, kakor tudi pri rešitvi sredozemskega problema. Ta skupina pa je v Angliji absolutno osamljena, kajti ogromna večina meščanskih elementov, ki jo podpirajo laburisti in liberali, je mnenja, da rešitve kolonialnega problema v korist Nemčije ne more biti tako dolgo, dokler ne bodo rešeni vsi ostali aktualni problemi, od katerih je mnogo bolj odvisna pomiritev Evrope, kakor pa od kolonialnega problema. Ti ljudje zastopajo stališče, da se Nemčiji tudi v srednji Evropi ne smejo dati popolnoma svobodne roke, ker bi to pomenilo smrtni udarec ideji demokracije.

Da predstavniki tega stališča v vladi niso osamljeni, se najbolj vidi, da je v soboto zvečer v lordski zbornici zaščitil proti napadom lordske skupine Edena in vladne predstavnike zastopnik delavske stranke lord Ponsonby, ki je poudaril, da se mora odločno podpirati Edenovo delo v sedanjem težkem času. V »Spectatorju« je napisal A. B. Greenwood članek pod naslovom: »Kaj hoče Nemčija?« Pisec članka pravi, da je kolonialno vpra-

šanje samo stvar, s katero hoče Nemčija nagnati Anglijo v neprijetnosti. Pisec pravi dalje: »Vidite, za čem gre Nemčija:

1. Da niti Zeneva, niti kdo drugi nima pravice vmešavanja ali vpliva, ko se bo Nemčija pogajala s svojimi sosedi.

2. Nemčiji se mora priznati pravica, da izvede zaščito svojih manjšin.

3. Mora se priznati posebni interes Nemčije v Avstriji, kakor tudi njena pravica, da se brez njene dovoljenja ne more izvršiti rešitev avstrijskega problema niti v smeri povratka Habsburžanov, niti v smeri podonavskega pakta.

Danes ob 3.20 popoldne se je vrnil lord Halifax v London. Takoj je odšel v Downing Street, kjer je bil sprejet pri Chamberlainu. Takoj nato je odšel v Foreign Office ter podal poročilo zunanjemu ministru Edenju, katerega je podrobno obvestil o vseh njegovih razgovorih in vtisih v Nemčiji. V teku jutrišnjega dne bo lord Halifax izdelal obširno poročilo o svojih razgovorih v Berlinu. To poročilo bo nato poslano britanski vladi, ki ga bo proučila na posebni seji.

Ostri odmevi v Italiji

Bivanje lorda Halifaxa v Berlinu je dalo italijanskemu tisku povod za ostro reakcijo na pisanje francoskih listov in enega dela britanskega tiska. Rimski tisk trdi, da je osiše Rim-Berlin prestalo že vse drugačne preizkušnje, kakor pa so sedanje britanske intrige, in zveza med Nemčijo in Italijo ne bo oslabiljena niti po tendencioznih trditvah francoskega tiska, niti zaradi sirenskih glasov, ki jih pošilja britanski tisk Nemčiji z namenom, da jo odtrga od Italije.

Glasovi o zaroti v Franciji

Pariz, 22. novembra. AA. (Stefani.) Afera o odkritju tako imenovanih kapucarjev prinaša vsak dan nova odkritja. Senzacionalni izsledki, ki so jih pričakovali glede na nedavna poročila, sestoje v glavnem iz aretacije industrije Moreauxa, ki ga dolže, da je vedel o treh skrivališčih orožja in streliva, ki jih je policija pred nekaj dnevi izsledila. Sicer so pa preiskave policije v zadnjih 24 urah v raznih krajih na francoskem rodile zelo slabe uspehe. Tako je morala policija sama zavrniti glasove o dozdnevem zaslišanju štirih častnikov iz ministrstva vojne morarice pred preiskovalnim sodnikom. Čim bolj približa na dan, da gre za afero, lansirano iz tujine, da se odvrne pozornost francoske javnosti od velike zarote, ki so jo na francoskem kovali komunisti.

V zarotniški zadevi je bilo zopet nekaj oseb aretiranih. Med drugimi so aretirali tudi gradbenega podjetnika Wollea v pariškem predmestju Villemoble. Sodi se, da je stražil skladišče orožja v osamljeni vili. Včeraj popoldne so ustavili policijski agenti nekaj avtomobilov, ki so vozili proti Parizu. Na vojaških letališčih pa so piloti dobili

nalog, naj bodo pripravljeni, da lahko v primeru potrebe nastopijo takoj svojo dolžnost.

„Grof Pariški“

Zeneva, 22. nov. AA. (Havas) Švicarska brzojavna agencija poroča, da se v nasprotju s prvotnimi informacijami grof Pariški, pretendent na francoski prestol, še zmerom mudi na švicarskih tleh. Njegov adjutant, grof Pierre de la Rocque, brat znanega polkovnika, je izjavil poročevalcu ženevske »Tribune«, da je grof Pariški prišel v gradič Bartoloni v Versoixu, da organizira sprejem svojih pristašev iz obehnih francoskih pokrajin. Sestanek ni imel političnega značaja. Grof Pariški je presenečen, da morejo upravljati ta sestanek v zvezo s kapucarsko afero.

Danes pa je bil po sklepu zvezne oblasti izgnan iz Švice. Jutri bi moral imeti v okolici Zeneve predavanje o položaju v Franciji.

Zagrebska vremenska napoved: Megleno in deževno vreme.

Dunajska vremenska napoved: Nobenih bistvenih izprememb sedanjega vremena.

Vojna na Daljnem vzhodu

Odpor proti Angležem v Tokiu

Tokio, 22. nov. AA. (Router). Danes je bil v Hibijskem parku velikanski protianglijski shod. Priredilo ga je društvo poslancev, ki so posebno zainteresirani pri kitajskem problemu. Na shodu so sprejeli mnogo resolucij, ki zahtevajo med drugim razpust društva prijateljev Velike Britanije in pretrganje gospodarskih stikov z Vel. Britanijo. Dalje zahteva resolucija kar najstrožje nadzorstvo nad Hongkongom. Tudi se po tej resoluciji ne bi smela dovoliti nobena britanska intervencija, ne intervencija katere druge velesile v kitajsko-japonskem sporu.

Shodu je predsedoval Tejdžiro Jamamoto, voditelj stranke Sejukaj, posebno glasev pa je bil v zahtevah proti Veliki Britaniji g. Tojama, voditelj znanega velepatriotskega društva »Crni zmaj«. Po shodu je 4000 patriotov z zastavami krenilo proti cesarski palači, kjer so navdušeno vzklikali cesarju. Nato je neka deputacija izročila britanskemu poslaniku v Tokiu manifest, ki zahteva, da naj vlada Velike Britanije ponovno preuči svoje zadržanje v kitajsko-japonskem sporu.

Sanghaj, 22. nov. AA. Reuter: Nepotrjene vesti iz japonskih virov poročajo, da so japonske čete jutraj zavzele Vuai, osrednjo točko druge kitajske »Hindenburgove linije«. Japonski letalci so to ugotovili pri svojih izvidniških poletih.

Zastopniki japonske vojske je izjavil, da se japonske čete severno od Santunga pripravljajo, da bi prekorale Rumeno reko. Japonske čete naj bi zavzele Cinanfu. Most je že deloma poškodovan.

Kitajci so zbrali več 12 divizij okrog Nankinga za obrambo prestolnice. List »Takung-Pao« poroča, da so kitajske čete v pokrajini Santung prekorale Rumeno reko in da prodirajo proti severu ter da so ponovno zavzele mesto Cijang, pri čemer so jim bile v pomoč čete tamkajšnjih kitajskih krajevnih oblasti.

Nalash povzročena povodenj

Sanghaj, 22. nov. b. Kitajci so razstrelili nap na Rumeno reki ter tako povzročili katastrofalne poplave. Voda je zalila japonske položaje, ki so jih morali v vsej naglici izprazniti. Na cestah je vsak promet nemogoč. Zaradi tega so japonske čete v precejšnjih škripih za hrano. Tudi japonski tanki so obšli v blatu in vodi ter ne morejo naprej. Voda se je razlila vse do Pingjana.

Kitajci abili m sijonskega škola

Amsterdam, 22. nov. AA. DNB: Po vestih iz Kitajske so kitajski roparji ubili misijonskega škola in apostolskega vikarja v Cengtinfuju Francoska Ravena. Roparji so ga odvedli malo prej, preden so japonske čete vkorakale v mesto.

Prilisk na Nanking

Dogodki na bojišču med Sanghajem in Nankingom južno od reke Jangce se razvijajo z dramatično naglico. Angleški listi poročajo, da se bo usoda Nankinga odločila v 14 dneh. Japoncem se je posrečilo ravno zato, ker so neomejeni gospodari na morju in velikih kitajskih rekah, na raznih krajih izkrcati vojaštvo in so na ta način mogli s treh strani napasti že Sanghaj in ga zavzeti. Isto taktiko uporablja japonska armada tudi v bojih za Nanking. Kitajci se sicer hrabro upirajo in so tudi zgradili nekaj obrambnih črt, vendar se zdi, da niso v nobenem oziru kos moderno opremljeni in moderno izvežbani japonski vojski. Veliko pomoč nudijo japonskim četam njihove vojne ladje, ki plovejo po reki Jangce in katerim ne morejo Kitajci z ničemer škoditi. Japonsko rečno brodogradnjo utira tako pot tudi pehoti, ki prodira ob veletoku proti zapadu. S pomočjo vojnih ladij se je Japoncem posrečilo, da so izkrcali za hrabro kitajskih čet svoje moštvo in tako zmedli kitajski obrambni sistem. Reka Jangce je zelo široka in tudi globoka, tako da morejo pa njej pluti ladje do 15.000 ton.

Nanking izpraznjujejo Kitajci z veliko naglico. Od milijon prebivalstva, ki ga je mesto štelo, je le še kakih 300.000 ljudi ostalo v mestu. Vlada se seli proti zapadu v pokrajino Sečuan na meji Tibeta, in sicer v mesto Chung King, ki leži ob gornjem toku Jangce. Zastopstva drugih držav pri nankingški vladi so se vedno preselila v Hankaj, kamor se je preselilo tudi več ministrstev. — Obrambo mesta je prevzel sam vrhovni poveljnik Cangkajšek, ki ima na razpolago 12 divizij baše dobro opremljenih vojakov.

Iz Sanghaja poročajo, da so Japonci vkorakali v Kuših, kraj, ki leži sredi med Sang-

hajem in Nankingom, 40 km severozapadno od Sučeva. Japonsko pomorsko letalstvo neprestano vznemirja kitajske čete, ki se razbite umikajo proti Nankingu v dveh smerih: ob železniški progi Sanghaj—Nanking in ob južnem bregu jezera Tajhu. Te kolone so zavzele Hučev—Vusung, druga kolona je pa zavzela Kasing na severu pokrajine Čekljang (80 km južnozahodno od Sanghaja) in zdaj v pospešenem maršu prodira ob železniški progi Sanghaj—Hončong—Ningpo.

Poljska pristopi k protikomunistični zvezi?

Poljski poslanik je obiskal japonskega zunanjega ministra Hirohito ter se z njim dolgo razgovarjal. V diplomatskih krogih pripisujejo temu razgovoru velik pomen, kajti splošno je znano, da med Poljsko in Japoncem obstojata že dolgo časa zelo dobri odnosi. To je brez dvoma prvi znak za priključitev Poljske k protikomunističnemu paktu.

Konferenca v Bruslju sestavlja poročila

Bruselj, 22. nov. b. Danes se je zopet sestala bruseljska konferenca, da spremeni tekst resolucije, s katerim se bo izpolnil tekst prejšnje resolucije. V Bruslju se ne bodo povrnili niti Delbos, niti Eden; to je znak, da konferenca ni imela zaželenega uspeha. Nova resolucija bo dostavljena Italiji.

Posvetovanja med različnimi zastopniki, člani konference, so bila zelo živahna. Vse delo so opravljale ameriška, angleška in francoska delegacija. Te tri delegacije so sklenile zaključiti delo bruseljske konference s skupnim poročilom, ki bo obsegalo trije poglavji. V prvem bodo delegati razložili zgodovinski potek spora med Kitajsko in Japoncem in potek dosedanjega dela tihomorske konference v Bruslju. V drugem bodo delegati razložili načelno in pravno stališče v tem vprašanju, tretji del poročila pa bo obsegal resolucijo, ki bo danes zaključila delo te konference. V resoluciji bodo najbrž članice bruseljske konference predlagale, naj se ves spor predloži ženevskemu odboru 23. ki deluje pri tajništvu Zveze narodov.

Kitajskemu delegatu so izročili to poročilo ob 11 dopoldne. Kitajski zastopniki so naravno zelo nezadovoljni s tem poročilom in takoj v začetku popoldanske seje je ob 17 dobil besedo kitajski delegat, ki je začel zelo napadati poročilo teh treh delegacij.

Šah

Amsterdam, 22. nov. AA. (DNB.) 19. partija med Euwejem in Aljehnim se je končala po 49. potezi neodločeno. Aljehin ima sedaj 10 in pol točke, Euwe osem in pol.

Drobne domače in tuje

Seja OUZD v Zagrebu

Zagreb, 22. nov. b. V Zagrebu je bila danes seja ravnateljstva Osrednjega urada za zavarovanje delavcev. Na seji je bil sprejet pravilnik za podelitev podpore onim delavcem, ki so bili več let zavarovani za slučaj bolezni, a zaradi tega, ker so prekorčili določena leta, ne morejo biti zavarovani. Takšnim delavcem se bodo odobrile posebne podpore in je v ta namen osnoven poseben podporni fond. Razen tega je bil na seji sprejet pravilnik o prostovoljnem višjem zavarovanju. Uredba za zavarovanje v slučaju starosti in omejenosti predvideva višje zavarovanje pri vseh podjetjih, ki zaposlujejo več kot 100 delavcev. Na današnji seji je bilo samo sklenjeno, da se ustanovi posebna komisija, ki bo proučila ureditev osrednje kartoteke vseh zavarovancev. V to komisijo je izvoljen med drugimi za Slovenijo gosp. Viktor Kozamernik, uradnik iz Ljubljane. Končno je bilo sklenjeno, da se prostori bivše Delavske zbornice, ki je bila doslej v poslojup zavarovanju urada, a se je sedaj preselila v lastno zgradbo, preuredijo in so za to že dodeljeni potrebni krediti. Seja se je končala ob 2 in se bo nadaljevala jutri.

Novi nizozemski poslanik

Belgrad, 22. nov. AA. Davi ob 7.15 je prispel v Belgrad novi nizozemski poslanik na našem dvoru van Horn s soprogo. V kratki izjavi, ki jo je

mahinacijah so bile južnoameriške države opozorjene na sovražnika. In tako so Urugvaj, Brazilija, Argentina, Čile, Peru, Paragvaj in Bolivija v teku lanskega in letošnjega leta izdale vrsto zakonov za pobijanje komunizma. Ti zakoni se sicer po besedilu med seboj razlikujejo, nikakor pa ne po svojem smislu. Posebno odločno je nastopila Brazilija, ker je čutila, da je ona v največji nevarnosti.

Ni dvoma, da bi se južnoameriške države z vso odločnostjo upirale vsakemu koraku, ki bi jih mogel pomešati v evropske zadeve. Ravno zato se tudi čuti precejšnje ohlajenje za Zvezo narodov in je panamerikanizem v zadnjem času gotovo napredoval. Če bi bila protikomunistična zveza političnega ali vojaškega značaja, bi južnoameriške države čisto gotovo ne hotele sodelovati. Toda položaj je takoj drugačen, ako pomislimo, da protikomunistično agitacijo smatra latinska Amerika za eno najbolj nemogočih in neznosnih vmešavanj evropskih držav v ameriške zadeve. Zelo verjetno je torej, da bo ena ali druga ameriška država z oslonom na protikomunistični pakt hotela prepričati komunistično vmešavanje v latinsko Ameriko. Morda bo to Peru ali Urugvaj, lahko tudi katere druga država. Ni izključeno, da se pridruži protikomunističnemu paktu tudi katere izmed srednjeameriških držav, ki se čutijo ogrožene po boljševičnem duhu, ki ga razširja okrog sebe Mehika.

Vedeti pa moramo, da so tudi druge tendence, ki govorijo proti antikomunističnemu paktu. Že l. 1936 se je na panameriški konferenci govorilo o protikomunistični zvezi, tedaj je odločno nastopila proti Mehiki in zlasti Združene severnoameriške države. Severna Amerika seveda iz čisto svojih razlogov. Ne smemo prezreti, da je beseda Washingtona povsod v Južni Ameriki zelo vplivna, gotovo najvplivnejša v Braziliji. Verjetneje je torej, da bo Peru ali Urugvaj, ali celo Argentina, se prej pridružila protikomunističnemu paktu, kakor pa Brazilija, ker mora imeti oziroma Severno Ameriko. Vsekakor pa ni dvoma, da je v vseh latinskih južnoameriških državah protikomunistično gibanje silno naraslo.

Hitler:

„Nemških zahtev ne bo mogoče preslišati“

Berlin, 22. nov. AA. Stefani: Hitler je včeraj govoril na 15 letnici ustanovitve stranke v Augsburgu. Hitler je med drugim izjavil, da mora Nemčija izvesti še celo vrsto velikih del. Nemčija mora vztrajati pri svojih kolonialnih zahtevah, dasi lahko računata, da bodo njene zahteve odklanjali. Nemčija bo tako visoko dvigala svoj glas, da bodo drugi nazadnje morali postati pozorni na njene zahteve. Nemška štiriletna bo izvedena, ker je to »conditio sine qua non« vsega nemškega uspeha v bodoče in bo samo tako Nemčija dosegla, da ji vrnejo tisto, kar so ji vzeli. Pred očmi moramo imeti delo vsaj za tri bodoča leta, in to bomo nato izvedli v petih do šestih letih.

Nato se je Hitler dotaknil vprašanja prostora, ki je potreben nemškemu narodu in je med burnim odobravanjem navzočih rekel, da se svet ne bo mogel umakniti reševanju tega vprašanja. Ne dvomim, da bo sved kdaj pravilno razumel to življenjsko vprašanje nemškega naroda. Vsa stranka in tako ves narod podpira to zahtevo in narod 86 milijonov duš bo znal uspešno rešiti to nalogo. Ob koncu je Hitler še rekel, kako je lepo, ko vlada v stranki tako razveseljiva odinost. Nekateri mislijo, da je to režim biča. Ne, to je režim tovarništva in zaupanja, ki objema milijone. Mladina pozna sadove naših skrbi in naših žrtv. Vsekar od nas bo umrl, toda Nemčija mora živeti!

V zvezi s sporazumom, ki je bil sklenjen med Nemčijo in Francijo o gospodarskem sodelovanju Nemčije o francoskih kolonijah, je francoski minister za kolonije g. Moutet povdaril, da je Francija pripravljena storiti vse ukrepe za vojno obrambo svojih kolonij. V ta namen bo Francija osnovala posebno afriško brodogradnjo, ki mu bo poverjena obramba Toga in Kameruna. To francosko brodogradnjo bo povsem neodvisno od glavnega francoskega brodogradnjo v domovini, prav tako pa bo neodvisno od drugih francoskih pomorskih oporišč. Zaradi sedanjega položaja na Daljnem Vzhodu pa je Francija sklenila ustanoviti za Daljni Vzhod skupen vrhovni komisariat.

Maršal Rydz - Smigly:

„Poljska se mora obdati z oklepom“

Varšava, 22. nov. AA. DNB: V govoru, ki ga je imel po radiu in ki je bil namenjen prvemu poljskemu kongresu članov tako imenovane poljske vojaške organizacije, je maršal Rydz-Smigly izjavil med drugim:

Sprito splošnega oboroževanja drugod se mora poljski narod obdati z oklepom in združiti vse svoje sile za varstvo države. Pod vodstvom maršala Rydz-Smiglyja bodo ustvarjeni pogoji, da bo mogla Poljska kot amogovalec končati vsak boj, ki ji ga bodo vsilili.

dal časnikarjem, je dejal, da ga močno veseli, ker bo mogel zastopati svojo državo v Belgradu, ki spada med najlepša mesta ob obali Dunava. Van Horn bo zastopal svojo državo hkratu tudi v Romuniji. Njegovo stalno prebivališče bo v Bukarešti.

Skupščina se sestane

Belgrad, 22. novembra. m. Jutri dopoldne ob 10 se bo sestala narodna skupščina. Pred prehodom na dnevni red bo predsednik skupščine sporočil, da je finančni minister predložil narodni skupščini v pretres državni proračun za novo proračunsko leto. Plenum skupščine bo državni proračun odstopil takoj v pretres finančnemu odboru.

Sta in preganja Litvinova

London, 22. novembra. AA. DNB: »Daily Express« poroča iz Varšave, da je borba med Litvinovim in Jezevom presla v drugo dobo razvoja. Prva doba se je končala z aretacijo številnih sovjetskih diplomatov, ki so služili v tujini. Drugi del borbe pa se je začel včeraj, ko je Jezov poslal oddelek GPU v zunanje ministrstvo, to je v Litvinov glavni stan in tam napravil hišno preiskavo. Policijski uradniki so preiskovali Litvinov urad od 6 jutraj do 20 zvečer in odnesli s seboj iz zunanjega ministrstva ogromno spisov. Med preiskavo je Litvinov zastoj protestiral pri Stalinu.

Proglasitev blaženim

Vatikansko mesto, 22. novembra. AA. Stefani: V svoji zasebni knjižnici je sv. oče včeraj prečital sklep kongregacije, da se prosila za blažene Salvador de Horta in Francesca Ksaverija Cabrini, ki je ustanovila red sester misijonark Srca Jezusovega. Te slovesnosti se je udeležilo več kardinalov. Nato se je sv. oče umaknil v svoje prostore, kmalu nato pa je odšel v gregorijanski muzej, kjer si je ogledal razstavo novih umetnin.

Daranyi o Berlinu

Berlin, 22. novembra. c. Madžarski ministrski predsednik Daranyi in zunanji minister Kanya sta dopoldne skupno obiskala zunanjega ministra von Neuratha. Po tem obisku je Daranyi odšel k nemškemu kmetijskemu ministru Darreju. Opoldne sta se odpravila v Karinhall, kjer sta bila pri Göringu na kosilu, zvečer pa bo slavnostna večerja v madžarskem zunanjem ministrstvu.

Belgrajske vesti

Belgrad, 22. nov. m. Trgovinski minister je podelil Društvu za varstvo vjencev v Ljubljani podporo 10.000 din.

Semkaj je prispel predsednik ljubljanske filharmonije Niko Strifol ter bo v zadevah filharmonije posredoval pri raznih ministrih. Jutri popoldne ob 5 bo zopet seja gospodarskega odbora ministrov. Med drugim je na dnevnem redu predlog zakona o prostovoljnih, predlog zakona o veterinarski službi, predlog o uredbi o silosih ter o organizaciji higijske službe.

Današnje »Službene novine« objavljajo pravilnik o prijavljanju kužnih bolezni in zbiranju podatkov o njihovem razširjanju. Belgrad, 22. nov. AA. DHB obvešča lastnike obvezne 7% mednarodnega stabilizacijskega posojila kraljevine Jugoslavije iz leta 1931 (v zlatu), obveznice, ki so v seznamu svobodnega obtoka v kraljevini in preluknjane z oznabo »Plačljivo v dinarjih«, da je 13. kupon plačljiv 1. dec. t. l. in da se lahko izterja poenaki z 2. dec. pri bančni centrali v Belgradu in pri vseh podružnicah DHB v kraljevini.

Poslanik dr. Izidor Cankar pri knezu - namesniku

Belgrad, 22. nov. m. Nj. Vis. knez-namestnik Pavle je danes sprejel v polurno avdienco na Belem dvoru na Dedinju našega poslanika v Buenos Airesu, ministra dr. Izidoria Cankarja.

Huda je zadrega

Med tistimi, ki se po krivem imenujejo »nacionaliste«, so nastale velike skrbi, kaj početi s komunisti, ki so se ušitili v njihove vrste. Spoznati jih, jim je težko, ker je kulturnobojna sorodnost le prevelika, ven jih vreči, kadar se sami na ta ali oni način razodenejo, pa je spet nekako škoda, ker tako lepo z njimi drže, kadar je treba udariti na kulturnobojno struno. Če v taki čudni družbi država trpi škodo in se ji more črv približati prav do kolen, to njim nič mar, oni imajo samo enega nasprotnika, krščanski svetovni nazor in krščansko urejeno družbo in tega je treba pobiti, komunistom je pobijanje tega nasprotnika tudi ves program, čemu bi torej drug drugemu skakali v lase!

V oktobru je »Naša misel«, mesečna revija »nacionaliste«, prinesla daljši članek o nevdržnih razmerah v Aleksandrovm kolegiju za jugoslovanske akademike v Pragi. Odkrito je bilo povedano, da se je v kolegiju zelo oblastno zagrelo komunisti, da akademiki organizirano zahtevajo, da se jim svobodno dovolijo obiski žensk po sobah, enkrat na teden da jim je to že itak dovoljeno, da o nacionalni zavesti — ne pravi, ne jns-arski — med njimi ni več govora in da jih je 25 že ušlo čez mejo v rdečo Španijo. In to štipendisti, ki jih vzdržuje država! Slovensko časopisje — tudi iz Knaflijeve ulice — je iz tega članka posnelo glavne misli in se čudilo, češ, ali je kaj takega mogoče. Kmalu nato pa so neki brezumni »slovenski visokošolci v Pragi« poslali slovenskim listom dolg odgovor, v katerem sicer nobene trditve članka v »Naši misli« niso ovrgli, ampak so ves članek kratko in malo proglasili za suverenoščino in podlo denunciacijo. Tudi nam so ga poslali, pa se nam je zdel prelahak in premalo dokazljiv in ga nismo objavili. Bolj »objektivno« je hotel biti »Slovenski narod« in je objavil ta odgovor in tako povsem omilil razočaranje levičarjev, ki ga je povzročil ponatis članka iz »Naše misli«. Konec koncev njegovi bralci niso vedeli, ali so se v Aleksandrovi kolegiju v Pragi na račun državnih štipendij vgnezdili komunisti ali ne.

Medtem pa je izšla druga številka »Naše misli«. Isti članek ponavlja svoja odkritja in pravi, da odgovor »slovenskih visokošolcev v Pragi« njegovih trditvev prav nič ne ovrže. Pravi tudi, da se v Aleksandrovi kolegiju še ni prav nič izpremenilo, saj je bila zahteva po svobodnih obiskih žensk po sobah »ponovno na dnevnem redu seje kuratorija«, spominske slovesnosti za pokojnim kraljem pa se je udeležilo — pet slovenskih visokošolcev, »pet častnih izjem«. Sicer ne trdi, da »jugoslovenskih nacionalistov v Pragi« prav nič ne bi bilo, toda njihova mlačnost nosi »velik del krivde za »aktivnost« destruktivnih elementov. — Tudi ta članek je »Slov. narod« ponatisnil in ga zaključil s sklepom, da »bo vsekakor treba vzeti v roke veliko metlo in temeljito pomesti, ako so razmere v kolegiju res take«.

Kako bodo iz vrst državnih štipendistov pometali komuniste in pustili pravoverne »nacionaliste«, iz te napovedi ni mogoče spoznati. Morda bodo pa »slovenski visokošolci v Pragi« zopet poslali kako pisanje, v katerem bodo ponovno očitali denunciacije. Skoraj smešno pri vsem pa je to, da so bile državne štipendije pridržane izključno tistim, ki so se imenovali »nacionaliste« in ki so se vneto udeleževali na tisti strani, ki vedno vpije »Dol Vatikana«. Ob takih prilikah prihaja na dan, kako klaverno je ta »nacionalizem«, v katerega se z državo štipendijo v žepu morejo pomešati tudi tisti, ki vpijejo »dol Vatikana«, ker imajo v rdeči Moskvi nadomestilo. Mi smo že 17. oktobra vprašali, kako bodo »nacionalisti« popravili svojo ideologijo, da ne bo tako pripravno skrivališče za komunizem, ker komunisti svoje najbrž ne bodo. Pa ni bilo nobenega odgovora in razmere v Aleksandrovi kolegiju so še vedno take, kakor so bile. Bo res treba velike metle, take, ki bo pomedla tudi tiste, ki morda le zaradi svoje trmaste nevednosti rovarjem hrbet drže.

O proračunu

Belgrad, 22. nov. m. Z novim proračunom, ki ga je le dni predložil finančni minister v pretres narodni skupščini, se bavi današnja »Samoupravna« ter v uvodniku med drugim poudarja, da ta proračun prepričljivo dokazuje rezultat dosedanje vladne politike na finančnem polju in odpira jasen pogled za bodočo politiko sedanje vlade. To politiko lahko označimo za uspešno stremjenje k sanaciji in stabilizaciji v vseh področjih državnega in narodnega življenja.

Glede povečanja državnega proračuna za 1 milijardo 270 milijonov dinarjev »Samouprava« poudarja, da politiko sedanje vlade karakterizira dejstvo, da je to povečanje v največji meri za konstruktivne in produktivne namene in da je samo ena četrtina teh povečanih izdatkov za potrebe državne obrambe, tri četrtine pa za gospodarski, kulturni in socialni napredek države, za prometne potrebe, za podporo kmetijstvu, za investicije v državnih gospodarskih podjetjih, za povečanje števila učiteljev in zdravnikov in za povečanje uradniških prejemkov.

Osebnosti

Belgrad, 22. novembra. Premeščeni so: za višjega rudarskega pristava v sedmi skupini v državnem rudniku v Banjaluki inž. Stanko Vajev, doslej v senjskem rudniku; za ravnatelja v peti skupini v državnem rudniku Velenje inž. Leopold Zorič, doslej v Kaknju; za višjega rudarskega pristava v 7. skupini na državnem rudniku v Kaknju inž. Franjo Uršič, doslej v Banjaluki; za rudarskega svetnika v 6. skupini na državnem rudniku v Mostaru inž. Milan Vidic, doslej v Kaknju.

Belgrad, 22. novembra. m. Z odlokom finančnega ministra so postavljeni za davčne uradnike VIII. skupine: Ivan Benko, na davčni upravi v Stolu, Viljem Hroščak, na davčni upravi v Prevaljah, Stefan Golč, na davčni upravi Ljubljana-mesto, Stanko Fabič, na davčni upravi Murska Sobota, za davčne uradnike IX. skupine: Ivan Štular, na davčni upravi v Dol. Lendavi, Drago Černe, na davčni upravi v Kozjem, Stanko Škrbot, na davčni upravi v Murski Soboti, Ivan Semrov, na davčni upravi v Slovenski Bistrici, Niko Barbarić, na davčni upravi v Murski Soboti, Peter Vesel, na davčni upravi v Konjicah.

Belgrad, 22. nov. AA. Davi ob 6.40 se je vrnilo v Belgrad jugoslovansko vojaško odposlanstvo, ki se je mudilo v Italiji. Na belgrajski žel. postaji so vojaško odposlanstvo, ki mu ušlele general Belić, sprejeli italijanski poslanik v Belgradu Mario Indelli, tajnik poslanstva in pomočnik vojaškega odposlanca.

Politično pismo iz Južne Amerike

Montevideo, novembra.

Pristop Italije k protikomunističnemu paktu Japonske in Nemčije je v Južni Ameriki izval mnogo zanimanja. Mnogi smatrajo, da gre za neko mednarodno miselnost, ki bi si jo mogle osvojiti tudi druge države, ne da bi sprejele fašizem kot svoj družabni sistem.

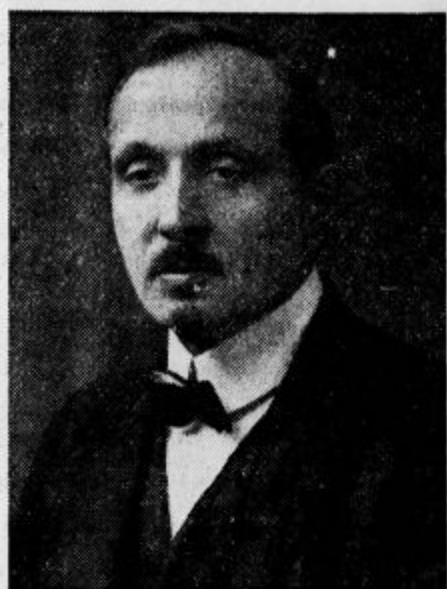
Kajti komunistična nevarnost je v latinski Ameriki zelo aktualna, kakor se je pokazalo v zadnjih letih. Dogodki, ki jih je morala preživeti Brazilija pred dvema letoma in tudi Urugvaj, so pokazali, da ima Kominternista čisto izelzan načrt za osvojitve južnoameriških držav, ki so gotovo med najbogatejšimi na vsem svetu. Ni si mogoče prikriti, da je po vsej Južni Ameriki razstresenih vse polno komunističnih agitatorjev, ki jih bogato plačuje moskovska internacionala. Najbogatejša med južnoameriškim državami, to je Brazilija, je seveda tudi najbolj zaželenja.

V l. 1935 je Brazilija za las ušla komunističnemu prevratu, katerega se ji je posrečilo potlačiti s skrajnim naporom vseh razporočljivih vojaških sil. Palagona je braziljska policija prišla na sled, da je revolucija v Braziliji bila vodena in organizirana iz Montevidea, kjer je bil za vso Južno Ameriko diplomatski in trgovski sedež sovjetskih zastopnikov. Na to odkritje je Urugvaj seveda takoj pretrgal diplomatske odnose z Moskvo, ker so boljševiški zastopniki prekorali svoj delokrog. Stvar je prišla pred Zvezo narodov, ki se pa tudi v tej stvari, kakor v mnogih drugih, ni znašla, ker se ni hotela zameriti boljševiški Rusiji. Vendar so morali sovjetski agenti zapustiti Montevideo.

Toda sovjetsko seme je v deželi ostalo. Kmalu se je pokazalo, da so iz Urugvaja oziroma iz njegovega glavnega mesta Montevideo, komunistični agenti, ki so morali razpolagati z velikimi vsotami denarja, organizirali splošno stavko v Argentini, ki je izbruhnila 14. januarja 1936. Po teh

Trnjeva pot katoliškega učitelja

Spodobi se, da se spomnimo moža, ki odhaja v zaslužni pokoj, ki je vse svoje življenje posvetil tihiemu in vztrajnemu delu za slovensko mladino, ki pa je za svojo ljubezen in požrtvovalnost žel je ponižanje in nevalečnost od tistih strani, katere bi take moze morale odlikovati. G. Janko Grad, šolski upravitelj ljudske šole v Mostah, je odšel v pokoj ter se je poslovil od svoje mladine.

Njegovo življenje je bilo polno razočaranj in trnja, kar ga pa nikdar ni oplašilo ter zlomilo. Rodil se je na sv. Stefana dan leta 1875 v Pečah pri Moravčah. Ko je doštudiral učiteljske, je bilo njegovo prvo službeno mesto na Prežganjem, kjer je nastopil službo učitelja 30. oktobra 1895. V Moste je prišel službovat že med vojno dne 1. septembra leta 1914, kjer je postal prvi upravitelj na tedanji novi šoli. Ze naslednje leto je bil poklican za šolskega nadzornika v Novo mesto, kjer je ostal do 19. novembra leta 1924. Tega dne je bil prvič preganjan ter dejan na razpoloženje. Ko so ga meseca januarja leta 1925 znova poklicali v službo, je bil prvič degradiran, ker je bil poslan za navadnega učitelja na Rakovnik. Tukaj je deloval do 9. oktobra leta 1925, nakar je bil zopet skoraj pol leta na razpoloženju. Za tem so ga poslali za šolskega upravitelja v Novo mesto, kjer je poprej bil skoraj 10 let šolski nadzornik. Toda tudi tukaj ni smel ostati dolgo, ker je bil kmalu zopet dejan na razpoloženje. Šele ko so se politične razmere spremenile in ko je bilo konec preganjanj in strahovlade nekdanje demokratske stranke v naših krajih, je prišel zanj zopet čas mirnega delovanja.

Dne 9. marca 1927 je bil postavljen za šolskega upravitelja v Moste, kjer je deloval že leta 1914. Naslednje leto je zaradi svojih upravnih in vzgojnih sposobnosti postal šolski nadzornik za ljubljansko okolico. Toda pod diktaturo je bil znova degradiran. Razrešili so ga namreč šolskega upraviteljskega ter ga namestili za navadnega učitelja na isti šoli, na kateri je bil šolski upravitelj in šolski nadzornik za okolico. To je bila huda preskušnja za plemenitega moža, ki pa ni klonil. Tako nasilje nad možem, ki so njegovo vzgojiteljsko delo v šoli in zunaj šole priznavali vsi občani ter tudi politični nasprotniki, je med ljudmi izzvalo veliko ogorčenje in še poglobilo simpatije do g. Grada.

Ko so se politične razmere spremenile in je bilo konec nasilja, je g. Grad bil za kratko dobo dodeljen v službovanje k banski upravi, nakar

je bil 24. februarja leta 1936 tretjič postavljen za šolskega upravitelja v Mostah. Ko mu je sedaj potekla službena doba, saj je učil skoraj 42 let, je bil z dekretom 30. septembra 1937 upokojen.

Pred kratkim se je ločil od ljubljene šolske mladine, katera je s starši vred brdsko obžalovala, da odhaja tak prijatelj otroških duš iz močanske ljudske šole. Toda s tem se ni izžepalo delovanje tega redkega moža. G. Janko Grad v vsem svojem življenju nikdar ni bil kak kričar, on nikdar svojih del ni obešal na veliki zvon, tudi svojega trpljenja nikdar ni razkrival, ampak mirno, prav po Jobovo trpel. Čeprav pa je trpel, nikdar ni opuščal dela, ki si ga je nalogal izven šole. G. Grad je bil tih delavec po raznih karitativnih in izobraževalnih organizacijah. Kjerkoli je bilo treba njegove postrežljive roke, takoj je bil pripravljen poprijeti za delo. Če je bilo treba delati za revne otroke, je g. Grad bil prvi. Če je bilo treba predavati staršem o vzgoji otrok, je g. Grad to storil, in sicer z nenavadno ljubeznijo in skrbno pripravljenostjo. Koliko krasnih predavanj staršem je imel kot upravitelj in kot degradirani učitelj! Če je bilo treba v cerkvi sv. Družine zbrati pevce za cerkveno petje, je to storil g. Grad. On je storil še več, saj je pozno ponoči prepisoval note za pevski zbor, da bi manj veljalo. G. Grad je vodil treznostno gibanje na Slovenskem, on je izdal treznostne knjižice, on jih pisal. In s svojim dobrim vzgledom je širil treznost kjerkoli je imel priliko.

Te vrstice naj bodo izraz hvalečnosti plemenitemu vzgojitelju in značajnemu katoliškemu možu, ki je moral do dna izpiti čašo trpljenja in ponižanja zaradi svojega možatega prepričanja. On je v nebo kričeči zgled, koliko je plemenit učitelj moral pretrpeti pod strahovlado. Bog naj ga ohrani še dolgo čiliga in zdravega sredi hvaležnih Močanov, katerim je pomagal vzgajati mladino in se je ves zanje žrtvoval. Bog ga živi!

Zagonetna smrt posestnika ob meji

Ljudska govorica trdi, da je bil posestnik Rodman na Kozjem vrhu zastrupljen

Maribor, 22. novembra.

Na Kozjem vrhu na Remšniku v bližini avstrijske meje s. našli večeraj zjutraj posestnika Karla Rodmana v njegovi hiši mrtvega. Slučaj je vzbudil toliko govorice in razburjenja v vsej okolici, da so orožniki takoj uvedli preiskavo, obenem pa je državno pravdnštvo odredilo sodno obdukcijo trupla pokojnika. Posestnik Karel Rodman, ki

Za uršulinsko višjo gimnazijo v Ljubljani

Prosvetni minister Magarašević je sprejel ob priliki svojega bivanja v Ljubljani deputacijo staršev gojenk uršulinske ženske nižje gimnazije. Vodja deputacije, mestni svetnik dr. Kamušič, je obrazložil prosvetnemu ministru, da je neobhodno potrebno, da se izda uršulinkam dovoljenje za postopno izpopolnitev njihove sedanje nižje srednje šole v popolno žensko realno gimnazijo z 8 razredi. V Ljubljani nimamo zadostnega števila učnih zavodov za srednješolsko žensko mladino in je potreba po ustanovitvi nove ženske višje gimnazije postala sedaj posebno pereča, ko je dokončno sklenjeno, da se mestna ženska realna gimnazija postopoma ukine.

Slovenski krščanski starši so prepričani, da bodo njihove hčerke v uršulinski gimnaziji pod vodstvom izkušenih uršulink-sester najbolj vzgojene, ker vidijo v njihovi vzgojni metodi jamstvo, da dobe dekleta trdno versko in moralno podlago ter solidno šolsko izobrazbo ob uspešni vzgojiti narodne in državljanske zavestnosti. Z ustanovitvijo uršulinske višje gimnazije bo tudi razbremenjena državna blagajna, ki bi morala sicer plačevati vsa sredstva za tako višjo gimnazijo, ki mora biti v Ljubljani oživitvena, ker imamo slovenski starši pravico zahtevati za svoje hčerke možnost dovršitve srednješolskega študija.

Prosvetni minister je deputaciji obljubil, da bo dobromamerno vzel prošnjo uršulinskega samostana v razmotiranje.

— Dolžnost vsake žene je, da pazi na redno stolicu, ki jo doseže z naravno »Franz-Josefovo« gresko vodo, ako jo jemlje vsak dan v manjši množini. Prava »Franz-Josefova« voda deluje milo, prijetno, naglo in zanesljivo.

Ogl. reg. S. br. 30474/35.

Velika tihotapska afera

Avstrijskemu železničarju so zaplenili cele vrece popra, skritega pod premogom

Maribor, 22. novembra.

Ob priliki vseh dosedanjih tihotapskih afer, ki jih v Mariboru ni malo, smo vedno poročali o saharinu, vžigalnikih, igralnih kartah, skratka samo o tihotapskem blagu, ki se uvaža po skrivnih poteh iz Avstrije v našo državo. Zdelo bi se po teh poročilih, da smo samo mi oblagodarjeni s tihotapci, avstrijski sosedje pa so v prijetnem položaju, da prodajajo saharin in drugo švercarsko robo kar na veliko in delajo na ta način lepe zaslužke. V resnici pa tudi Avstrijo tihotapci prav tako vznemirjajo, kakor naše službene organe. Samo da se v Avstrijo ne tihotapi saharin in vžigalniki, pač pa poper in druge dišave, na katere je v Avstriji naložena visoka monopolna taksa, pri nas pa je trgovina z njimi prosta. Je res zapeljivo, če stane pri nas kilogram popra 29 din, v Avstriji

pa ga lahko prodaš vsak čas za 50 do 60 din. Prav tako se na veliko tihotapi v Avstrijo meso, vino in druge jestvine. Ker pa delajo naše in avstrijske obmejske oblasti pri pobijanju obojestranskega tihotapstva z roko v roki, je prišlo danes v Mariboru na glav. kolodvoru do odkritja velike tihotapske afer, ki zadeva samo Avstrije. Na tenderju avstrijske lokomotive so našli pod premogom celo skladišče popra, in sicer par vreč v teži 350 kg ter 30 kg svežega mesa. Strojevodjo in kurjača, in sicer nekega Leona Tanzerja in Roberta Sandlerja, so avstrijski finančarji v Mariboru aretirali ter ju odvedli v zapore v Gradec. Ker je Maribor obmejni kolodvor ter je avstrijski oddelek eksteritorialen, tako da so Avstrijci pod oblasjo svoje uprave, je taka aretacija in odprava v Avstrijo mogoča. Vrednost zaplenjenega popra in mesa se ceni na 20.000 din.

Vrnitev iz sovjetskega raja

V Maribor je prispel večeraj na povratku iz Sovjetske Rusije bivši vojni ujetnik Marjan Starčević, ki je doma iz Djakova. Starčević je služil pred vojno pri ulanskem polku v Osičku ter je bil ob priliki prvih bojev v Galiciji ranjen in ujet. V Rusiji je vstopil v prostovoljsko divizijo ter je bil v bojih na Dobruži ponovno nevarno ranjen. Zdravil se je potem v bolnišnici v Nikolajevsku, ko pa je ozdravel, se ni mogel več pridružiti dobrovoljskim četam, ker so medtem Nemci že zasedli Kijev. Odsel je v Kijev, kjer se je kmalu nato bogato oženil ter je začel prevoznisko obrt. Leta 1930 je moral izročiti svoje konje komunistični organizaciji popolnoma zastoj, za hišo so mu dali 7000 rubljev ter ga vtnikli kot navadnega nosača v milu, kjer je moral delati. O tem delu pripoveduje, da ne velja 8 urni delavnik, temveč delajo, dokler je posla, in to do zore do trde noči. Praznuje se vsak šest dan, nedeljo in praznikov ne poznajo. Življenje je v Kijevu strahovito drago, vse je nezadovoljno z moskovskimi mogotci. Starčević se vrača sedaj v domovino. Za njim prideta še žena in sin.

Smrtna nesreča pod tramvajem

V Zgornji Šiški se je v nedeljo zvečer zopet pripetila huda tramvajska nesreča, ki je zahtevala smrtno žrtev. Ob tem času je voz št. 21, ki ga je vodil voznik Anton Jančar, vozil v smeri iz Dravelj proti Kavčičevi gostilni, kjer je postajališče. Na tej točki je tramvajska proga odmaknjena od ceste, ki se sedaj modernizira, povrh tega pa sta nagajali tema in megla. Dvajset korakov pred seboj je voznik naenkrat zapazil tri pešce, ki so šli po cesti. Prišel je naglo zavirati in spuščati pesek pred voz, toda nesreče ni mogel preprečiti. Trafice so bile namreč mokre in je koleso drslo. Voz je butnil v trojico. Voznik je s težavo ustavil voz kakšnih 20 m od kraja nesreče. Jančar je takoj skočil pogledat, kaj se je pešcem pripetilo. Našel pa je le dva in sicer vsakega na eni strani proge. Moški ponesrečenec je dobil hude poškodbe ter je bil takoj poklican iz bližnje avto-taksi, ki ga je prepeljal v bolnišnico. Ženska ponesrečenka je dobila sicer hude podplute po telesu, vendar pa njeno stanje ni bilo nevarno. Voznik pa ni mogel najti tretjega pešca in je zato mislil, da se je ta odstranil. Jančar je hotel voz odpeljati dalje proti postajališču, toda na vozu se je nekaj zavrtlo, zato so šli še enkrat pogledat in našli tretjo žrtev nesreče v zaščitni pripravi pred vozom. Bila je to 42-letna vrtnarica g. Marija Janežičeva, doma iz Mengša in stanujoča v Črne-tovi ulici. Bila je že mrtva. Hudo ranjeni moški je bil 43-letni g. Franc Primožič iz Škofje Loke in doma iz Dravelj, lažje ranjena pa je bila gđ.

V nedeljo dopoldne je Združenje jugoslovanskih inženirjev in arhitektov odkrilo pred poslopjem tehnične fakultete na Aškerčevi cesti v Ljubljani lep spomenik izumitelju ladijskega vijaka Jožefu Ressleru. Predstavniki združenja vseučiliški prof. inž. Pehani polaga venec ob spomeniku.

Dober učitelj — prijatelj naroda

Z novim šolskim letom je prevzel upraviteljsvo ljudske šole v Petrovčah pri Celju g. Janko Prisljan, dotedanji upravitelj v Pilštanju. Ker bi pa bila krivica, da bi tako neopaženo zapustil učitelj in kulturni ter gospodarski delavec kraj, kjer vsak kotiček vsega kozjanskega okraja spominja na njegovo izredno marljivost in udejstvovanje, mu naj bodo posvečene te vrstice.

Tako, po prihodu v Pilštanj l. 1929 se je oprijel dela za gospodarski napredek kraja. Ustanovil je pedružno Sadjarskega društva, ki je ves čas do njegovega odhoda odlično delovala. Z lastnimi rokami in s solariji je uredil podružnično drevnico, ki je že okoli 1000 drevesc nudila kmetom, več tisoč jih bo pa še. Organiziral je več sadjarskih tečajev, nešteto sestankov s predavanji, nabavljal poljedelske stroje (okoli 20) za člane ter začel graditi sadno sušilnico. Letega leta je ustanovil galsko četo, ki je ves čas agilno delovala. Nabava motorne brizgalne, graditev gas. doma, ki je bil nekoliko pred njegovim odhodom blagoslovljen in brez dolga izročen namenu, veselice, sestanki in gledališke predstave, vse v prid četi, pričajo o tem.

Njegov socialni čut ga je v letih najhujše krize napotil k ustanovitvi Mlekarske zadruge. Hotel je pomagati kmetu do denarja. Po velikem delu in skrbih je prišlo do ustanovitve. Lepe vstotice je njegova Mlekarska zadruga dala za mleko kmetom.

Z istim namenom se je lotil gradnje cest. Kmet za svoja znana dobra vina ni našel kupca. Pa tudi če je kakšen viniki trgovec zašel v »pragozdove«, se je zbal vožen in se aje napotil po bizeljskih ali haložanih. Največ zaslug za ceste Lesično-Virštanj, Pilštanj-Drensko rebro, Drensko rebro-Gubno Poljana-Penkovo selo bo imel ob otvoritvi ravno g. Prisljan, ki je s svojim neumornim delom našel uvidenost pri oblahah in pri ljudstvu. Bežen pogled v obračune gradbenega odbora nam pokaže, da je bedno ljudstvo v onih krajih zaslužilo pri teh delih blizu pol milijona dinarjev. To zmore le nesobično in vztrajno delo.

Prav tako neumoren je bil v šoli. Notranjost in zunanost je olespal, kakor so se tudi vzgojni in učni uspehi dvignili ob njegovem službovanju.

Gospod Janko je bil ves čas vzgleden katoličan in odtod izvira tudi razumevanje ljudstva zanj. Saj se je ves okraj razburil, ko je zvedel, da se je pripravila v l. 1932. zanj premestitev v Srbijo. Oblasti so zato baje že podpisani dekret o premetitvi umaknile.

Pilštanj je izgubil nenadomestljivega moža. Puštil je za velike spomine in desetletja bodo še ljudje govorili o njem. Upamo, da se bo g. Prisljan lotil tudi v Petrovčah dela z enako vnemo, Petrovčanom pa čestitamo, da so ga dobili v svojo sredo.

Kamnik

Dve poroki. V nedeljo sta se poročila g. Skofie Ivan ml. z Vrhpolj pri Kamniku in gđ. Eloma Trobeček, oba iz uglednih trgovskih hiš. — V ponedeljek pa se je poročil g. Pirc Ivan ml., trgovec, gostilničar in posestnik z Godiča, z gđ. Stefanijo Gama, hčerko uglednega posestnika in bivšega župana iz Mekinj. — Bilo srečno!

Srečko Koporc: Suita za klavir

(Edition Sadlo Praha.)

V praški založbi Sadlo sta izšli dosedaj dve zbirki skladatelja Srečka Koporca: Trije mešani zbori in Suita za klavir. Z ozirom na težke edicijske razmere se moramo tega dejstva le veseliti, zlasti ker so napovedane še nadaljnje izdaje njegovih del.

Našim novejšim in najnovejšim skladbam ne posvečamo dovolj pozornosti; komaj da jih na splošno registramo in s tem mislimo, da je tudi že vse opravljeno. Ta dejanski način zanimanja bomo morali na vsak način preusmeriti in našo novejšo glasbo vzeti kot predmet rednega študija.

Med zelo pomembnimi bojevniki za novejšo glasbo je pri nas skladatelj Srečko Koporec: neustrašeno hodi svojo pot jasno usmerjen proti gotovemu cilju — docela si svoje pravice evest. V prvi vrsti je učenec čeških mojstrov predvsem Rudolfa Kasela, ki predstavlja v moderni češki glasbi vrsto absolutnega glasbenika, ki se izživlja predvsem v simfoničnih in komornih delih; njegova glasba, ki temelji v apontanosti, spominja na Dvořaka, s katerim je v marsičem soroden — robusten umetniški pojav z bogatimi ritmi in širokimi linijami. (Poročevalce je pri zadnjem bivanju skladatelja Kasela v Ljubljani imel priliko čuti izredno laskave besede Kaselove glede Koporčevih skladb.) — Prehodno se je Koporec mudil tudi v Schönbergovi šoli (prva zbirka: Trije mešani zbori — datira iz dobe, preden je prišel v stik s Schönbergom in njegovo teorijo).

V splošnem se novejši skladatelji radi poslužujejo glasbenih oblik preteklih dob: zlasti suita je med tistimi oblikami, ki je glede svoje razsežnosti zelo gibljiva: je prva večja zgodovinska oblika (avečjak znači več stavkov obsegajoča). Pojm

suita znači vrsto več plesnih oblik, ki so vse v istem tonovem načinu, vendar si nasprotujejo po svojem značaju in po menjavi ritma. Francoski skladatelji — Vincent d'Indy, Debussy — so mnogo doprinesli k pozitivni suiti: gotovo jo na ravno njena oblikovna gibljivost vzdržuje na površju in še k nadaljnjemu razvoju sili. Koporčeva suita tvorijo 3 stavki: rondo, giga, fuga ricercata. Prvi stavek je pisan v mali rondojevi obliki: a : b : a : c : a. Značaj drugega stavka (giga) je sploh živa razgibanost, ki je tej obliki lastna: oblikovno je dvo-delna: v drugem delu nastopi prvi motiv v obrnjeni, ki potem v zanimivih variantah do konca vztraja; v tretjem stavku nastopa prvotna tema znova in znova v smeraj novih spremenil, dokler jo končno težke in polne harmonije v njenem toku ne zadrže. Koporčeva skladba temelji na linearnosti, na kateri je vodilni motiv, ki znači gibalno vaega razvoja od plahih korakov do vedno novih in širše razpletanih stopnjevanj. Daljna značilnost je močna ritmična razgibanost, ki v svoji elementarnosti in iskrosti od prvega takta do konca prav nič ne popusti: pregled njegovih skladb nas priča o docela prostem ritmu, kar je po zunanje razvidno iz hitrega menjavanja taktovnih mer v razmeroma malih razlajah (2/4, 3/4, 6/8).

Tudi močeno harmonije rastejo iz nujnosti in doslednosti stavkovega razpleta samega prav do silnih poudarkov: one niso same sebi namen, zaradi česar nas še tolikšna »neurbanost« ne osupne in je videti celotni stavek kot izredno prozoren in lahno dihaajo. Mnoga sovočja — navpično gledana — nam na prvi videz aspo zapro — zlasti sklepni akordi posameznih stavkov: lažja pa je dojemljivost v vodoravni črti. In še nekaj! Vsak stavek učinkuje kot celota — ne v posameznih oddelkih: učinkuje pa kot celota zato, ker je oblikovno kar najkrajše izdelan. Kopore je mojster oblike.

Tujina je Koporec z izdajo njegovih del priznal: treba je da sežemo po njegovih skladbah tudi doma in z njimi nadomestimo tuja — prav velikokrat manj ustrežajoča dela

D.

Zadnja pot Albina Prepeluha

Ljubljana, 22. novembra.

Danes ob 3 popoldne je bil pogreb pokojnega časnika, tiskarja, publicista in veštranskega javnega delavca g. Albina Prepeluha. Po vsej dolgi poti od pokojnikovega doma v Dobrolovi ulici na Mirju pa do pokopališča pri Sv. Križu se je razvil ogromen žalni spreved, tako velik, kakor ga že dolgo nismo videli. To je najbolj prepričevalen dokaz veštranske delavnosti in splošne priljubljenosti pokojnika. Žalne cerkvene obrede je pred hišo opravil trnovski župnik g. Cegnar ob asistenci. Na čelu spreveda je šlo grafično delavstvo Blasnikove tiskarne, ki je nelo ogromen venec v zelenju in v rdečih cvetlicah z napisom »Svojemu ravnatelju«. Ta venec, ki ga je delavstvo naročilo s prostovoljnimi prispevki, je prava posebnost, tako po velikosti, kakor po okusu ter ga je izdelala tvrdka Svete Kosaika. Vence so podarili tudi: delavstvo kartonaje, razne organizacije in korporacije, kakor Splošna zavarovalna zadruga, Zveza slovenskih agrarnih interesentov, Zveza gospodarstvenikov, dalje številni prijatelji in prijateljske družine. Za sorodniki, med katerimi je bil tudi glavni ravnatelj TPD dr. Skubec in za ožimi sosedmi so šli najprej mestni župan dr. Adlešič, podžupan dr. Ravnihar, občinska svetnika Andrejka in Ažman, predsednik pokojniškega zatoda dr. Milavec s poddirektorjem dr. Santicem, predsednik Narodne galerije dr. Windischer, gen. ravnatelj veštrske papirnice dr. Pavlin, predsednik Slovenske Matice dr. Lončar, podpredsednik Združenja trgovcev Golob, predsednik Društva tiskarjev Čemažar z drugimi tiskarji. Jugoslovanski tiskarni je zastopal ravnatelj Čed podjetje Chromos iz Zagreba ravnatelj Karmine, dalje so šli ljubljanski faktorji s predsednikom Mihalekom na čelu, predsednik Zveze industrijev Bonač z glavnim tajnikom dr. Golio, zastopnika Delavske zbornice Uratnik in Golmaier, predsednik Zbornice za TOI Jelačin, skoraj kompletno Strelsko društvo Ljubljana, katerega član je bil pokojni, ravnatelj OUZD dr. Bohiniec, v zastopstvu univerze rektor dr. Kušej, dekan tehnične fakultete dr. Gosar in profesor dr. Grošelj, več narodnih poslancev, predsednik PEN kluba Oton Zupančič z Jusom Kozakom in Pavlom Golio, številni zastopniki obrtnikov, zastopstvo grafičnega delavstva in društvo Grafika in druga zastopstva.

Slovensko časnikarsko organizacijo so zastopali skoraj vsi ljubljanski časnikarji, ki so danes popoldne pač utegnili za pogrebom, med temi predsednik organizacije direktor Stanko Virant, glavni urednik »Slovenca« dr. Ahčin in številni odborniki stanoveke organizacije. Tako so slovenski časnikarji tudi primerno počastili spomin svojega požrtvovalnega tovariša Albina Prepeluha.

Kljub elabemu vremenu so pogrebci po veliki večini epemili pokojnika prav na pokopališče, koder so padle prve kepe prsti na sveži grob. Albina Prepeluha bomo ohranili časten spomin!

Dobra razsvetljava
dober radio sprejem

Žarnice
nitke v dvojni vijačnici
Radio elektronke

TUNGSRAM

Ugoden razvoj državnih financ

Zaključni račun za l. 1936-37 — Kritje prejšnjih deficitov

Poleg proračuna državnih dohodkov in izdatkov, o katerem redno poročamo, kakor tudi o njegovem izvajanju, je za državno gospodarstvo treba pri presoji dejanskega položaja upoštevati tudi gibanje računa obratne glavne drž. blagajne ter tudi bilančni račun glavne državne blagajne. Skupno vsi ti računi nam dajejo šele pravo sliko o stanju državnih financ. Pri tem nismo upoštevali stanja konsolidiranih državnih dolgov, v katerem ni znanih izprememb v zadnjih letih, razen, če upoštevamo, da se financirajo velika javna dela iz 5% srednjeročnih obveznic za javna dela.

Ko je finančni minister g. Dušan Letica predložil pretekli teden narodni skupščini predlog proračuna za 1938-1939, se je privikar držal tudi ustavnih določil, ki pravijo v členu 102, da se mora predložiti tudi zaključni račun za preteklo računsko leto. To omogoča poleg rednih mesečnih podatkov točno sliko drž. gospodarstva, in sicer vse do skoraj najnovejšega časa.

Izvajanje proračuna kaže naslednjo sliko (vsi podatki so vedno v milij. din):

	dohodki	proračun dejansko
1935-1936	10.249.8	10.000.8
1936-1937	10.325.3	10.371.4

	izdatki	proračun dejansko	presežek
1935-1936	10.171.25	9.562.2	438.6
1936-1937	10.323.05	10.058.6	512.8

Ta razpredelnica nam kaže znatno izboljšanje državnih financ. Predvsem je ugotoviti, da so dejanski dohodki narasli od enega do drugega računskega leta za 570.37 milij. din, izdatki pa samo za 496.4 milij. din. To je imelo za posledico povečanje proračunskega presežka za 74.2 milij. din. Še bolj važno pa se nam zdi dejstvo, da so privikar v letih, odkar se je začela velika kriza, dohodki prekašali proračunske vsote. To velja posebno za posredne davke (carine!), nadalje za dohodke železnice. Povečanje dohodkov je pri carinah pripisovali povišanju ajzija, pri železnicah pa povečanju prometa. Nadalje je znaten tudi presežek dejanskih dohodkov nad proračunanimi pri neposrednih davkih, zlasti, v službenem davku, katerega donos je bil dejansko 252.34, proračun pa je bil samo na 220 milij. din.

Važna je tudi še naslednja razdelitev državnih izdatkov na osebne in materialne. Ti so znašali (v milij. din):

	proračun	dejan. izd.
osebni izdatki	2.733.45	2.775.90
dodatki	1.436.6	1.391.8
materialni izdatki	5.502.14	5.141.47

Iz tega je razvidno, da so bili osebni izdatki skoraj na proračunani višini in da je neizvrševanje proračuna v polni, 100% višini pripisovati ravno dejstvu, da niso bili izvršeni 100% tudi materialni izdatki. Niso pa v tej razpredelnici izkazani tudi osebni in materialni izdatki železniške uprave, ker tudi v proračunu niso razdeljeni.

Obratna glavnica

Obratna glavnica države izkazuje v letu 1935 do 1936 dohodkov 1.535.6 milij. (v tem je tudi že obrnjen proračunski presežek v znesku 438.6 milij.), izdatki pa 1.099.17 milij. din, tako da je znašal končni presežek državnega gospodarstva 436.4 milij. din. Ta aktivni saldo je bil prenesen v leto 1936 do 1937 obenem s proračunskim presežkom v znesku 512.8 milij. din, tako da so skupni dohodki obratne glavnice znašali 2.695.0 milij. din, izdatki pa 2.646.9 milij. din in je tako končno zopet izkazan presežek v znesku 48.14 milij. din. To pomeni, da je finančni minister i proračunske presežke i presežke obratne glavnice glavne državne

blagajne porabil za kritje v letih 1932-1933 do 1934-1935 nastalega deficita v znesku 937.26 milij. din, ki je tako izginil iz državnih zaključnih računov, kjer je obremenjeval jasno sliko pravega stanja.

Obratna glavnica izkazuje v letu 1936-1937 glavne dohodke: 1. proračunski presežek v znesku 512.8 milij. din, nadalje prenos obratne glavnice iz leta 1935-1936 v znesku 436.44 milij. din in končno najvažnejšo postavko: dohodek od konsolidiranega posojila pri Narodni banki, ker je država izpomenila prejšnje svoje časne predjume pri Narodni banki v znesku 1.672.0 milij. din v konsolidirano posojilo, ki se odplačuje iz deleža države pri dobičku Narodne banke. Glavni izdatki računa obratne glavnice pa so bili izvršeni na podlagi raznih točk finančnega zakona v znesku 1.558.07 milij. din, nadalje pa je bil odpišan deficit iz prejšnjih let v znesku 947.26 milij. din, kar je napravilo sliko državnih financ jasno.

Bilanca računa obratne glavnice kaže, da je obrok blagajniških zapiskov narasel od 200 milij. na koncu računskega leta 1935-1936 na 965.5 milij. din na koncu leta 1936-1937, istočasno pa se je zmanjšala zadolžitev glavne državne blagajne pri Narodni banki zaradi pretvoritve v dolgoročno posojilo od 2.272.0 na 0.6 milij. din. Narasel je državni dolg pri Poštni hranilnici, v še večji meri pa so se zmanjšali pri Državni hipotekarni banki.

Za presojo likvidnosti državne blagajne v teku računskih let pa je najvažnejša postavka: izposojilo gotovine na račun dohodkov naslednjega proračunskega leta. Ta postavka je v letih krize stalno narasla in tako si je bila država izposojila na koncu leta 1934-1935 gotovine iz dohodkov naslednjega računskega leta 849.54 milij. din. Naslednjega leta, torej 1935-1936 je znašal dolg države na račun prihodnjega računskega leta samo še 550.6 milij. na koncu leta 1936-1937 pa se je ta dolg na račun dohodkov prihodnjega računskega leta zmanjšal celo na 432.06 milij. din. To pomeni z drugimi besedami, da država ni več v toliki meri posegala na bodoče svoje dohodke, ampak da je vse tekoče izdatke vedno bolj krila tudi iz tekočih sredstev, kar je pravilna politika. Poleg tega ji je uspelo tudi še znižati že omenjeni dolg iz tekočih dohodkov za skoraj polovico, kar je nedvomno velik uspeh. Izboljšanje se vidi tudi iz dejstva, da je gotovina v glavni državni blagajni ob koncu leta 1936-1937 v primeri s prejšnjim letom znatno narasla, kakor tudi gotovina pri finančnih ravateljstvih in Narodni banki.

Samopomoči in državno nadzorstvo

Razprava pred ljubljanskim okrožnim sodiščem je zopet pokazala v svetli luči, kakšno škodo povzročajo samopomoči našemu narodu. Pri »Narednosti« so bili člani oškodovani za okroglo tri milijone dinarjev. Nočemo reči, da so vse samopomoči enake. So izjeme, toda veliko je takih, da se jih mora v javnem interesu čimprej iztrebiti kot plevel na našem gospodarskem polju.

Padeč splošne morale med vojno in po vojni ter pojav svetovne gospodarske krize sta imela za posledico, da je spekulacija vsestransko zavzela izredno velik obseg. Prodrla je tudi v zavarovanje in ravno v tej stroki povzročila veliko moralno in gospodarsko škodo. Pohlep po velikem dobičku je privedel zavarovalnico Feniks do skrajno škandalnih transakcij. Nastale zgrebe so hoteli kriti z velikimi premijskimi vsotami, ki jih je bilo treba zbrati za vsako ceno. Sprejemali so zavarovanja, četudi premije niso odgovarjale matematičnim in zavarovalno-tehničnim zahtevam. Podarifikacija so

bila na dnevnem redu. Polom, ki je bil pri takem početju neizogiben in je dejansko tudi nastopil, je povzročil zavarovalnici milijardo škodo.

Medtem ko je pri Feniksu spekuliralo samo vodstvo, so se pojavile tudi zavarovalne ustanove, pri katerih so spekulirali tako vodstvo kakor tudi zavarovalci. Kakor gobe po dežju so nastajale tudi pri nas take ustanove pod imenom samopomoči, ki so po največ osonovane na podlagi zakona o pomožnih blaginjah iz leta 1892 ali pa imajo pravno obliko zdruge. Za ustanovitev po večini ni bila merodajna dobrobit gotovemu stanu ali gotovemu krogu pripadajočih ljudi, kar zakonodavec z zakonom o pomožnih blaginjah namerava, temveč za ustanovitev je bila po največ odločilna želja ustanoviteljev, da si s tako ustanovo pridobijo dober vir dohodkov. Da bi se dohodki s čimvečjim številom članov povečali, so na stečaj odprli vrata spekulaciji. Medtem ko so vodilne osebe imele velike plače in prejemale visoke nagrade, so se na strani zavarovalcev dogajale stvari, ki so naravnost nezaslišane. Ljudje so zavarovali osebe, ki so bile na smrtni postelji; starega občinskega reveža, ki so ga zavarovali, so z vsi skrbjo negovali do poteka karentne dobe, čim pa je ta doba potekla, so z njim ravnali na tak način, da je kmalu umrl. Zavarovanega bolnika so z umetnimi sredstvi vzdrževali, da je bila karentna doba prekoračena, in par dni pred potekom karentne dobe umrlo zavarovano osebo so zakopali v sneg in so šele po poteku karentne dobe prijavili njeno smrt in jo položili na mrtvaški oder.

Naša banska uprava je ustanovitev samopomoči z vsemi močmi otežkočevala, ustanovitve v premočih primerih pa ni mogla preprečiti, če se je ugodilo vsem zakonitim predpisom. Ovire, ki jih je stavila naša banska uprava, so bile tako velike, da se je celo dogodilo, da so predlagatelji prešli v drugo banovino s prepričanjem in v nadeji, da bodo tamkaj dosegli svoj cilj. Zalostno je le to, da naša banska uprava nastalih samopomoči ni mogla uspešno nadzirati, ker ji primanjkuje za to potrebnih, strokovno izvežanih organov.

Zveza zavarovalnic je iz svojega postanka stalno v prvem redu zahtevala nadzor nad vsemi zavarovalnimi ustanovami. Šele letos se je ugodilo njeni zahtevi in meseca februarja je stopila v veljavo Uredba o nadzoru nad zavarovalnicami. Po Uredbi ima trgovsko ministristvo nadzor ne samo nad pravimi zavarovalnicami, ampak tudi nad ustanovami kot so samopomoči in nobena teh ustanov ne sme poslovati brez njegovega posebnega dovoljenja. Po 8 19 Uredbe je trg. minister v izvršne njene izvedbe uravničati izdatki Pravilnike Informirani smo, da se bo trgovski minister kot član vlade, ki z vsemi razpoložljivimi sredstvi skrbi za moralni in gospodarski povzdig naše države, poslužil iz Uredbe mu pristojnih pravic in bo izdal Pravilnik, s katerim bo mogoče zatrei vse nesolidne samopomoči. Z velikim veseljem pozdravljamo ministrove namero, ker bo na ta način preprečena velika škoda v prihodnosti in bo rešeno pošteno ime našega naroda, kateremu je očitajo, da so spekulativne samopomoči slovenska specialiteta.

Dr. Josip Dermastia.

Povišanje carin

Iz Belgrada poročajo, da je v »Službenih novinah« objavljen odlok finančnega ministra, s katerim se povišuje carinski agio od 1.100 na 1.200. To pomeni, da se carini, ki je izražena v zlatih dinarjih, odda na vsakih 100 zlatih din še 1.200 papirnatih dinarjev, tako da je skupna carina 1.300 din namesto dosedanjih 1.200 din pri nominalni stopnji 100 zlatih din. S tem se vedno bolj približujemo oni vrednosti, katero ima dejansko dinar preračunan na zlato. Omenjamo, da je bil agio 1000% (torej 1.100 papirnatih dinarjev skupno) v veljavi nad 10 let: od 16. julija 1925 do 14. decembra 1936. Lani pa je bil dne 14. decembra agio povišan na 1.100%, torej na 1.200, letos pa na 1.300%. Povišanje v primeri z lanskim letom znaša torej 8.33%, za kolikor se povišajo vse uvozne in izvozne carine.

štora ne morem omenjati. Vsekakor pa moram opozoriti na dejstvo, da je prof. Belič ustanovitelj in duša dveh revij, strogo znanstvenega »Južnoslovenskega filologa« in popularnega »Našega jezika«. Veliko delo pa ima še pred seboj. Že dolgo vrsto let namreč pripravlja obsežno zgodovino srbskega jezika.

Za svoje velike zasluge na znanstvenem polju je sprejel tudi dosti priznanj. Tako je član vseh mogočih akademij in znanstvenih društev (med drugimi tudi slovenskega). Že l. 1921. pa so mu prijeteli in učenci izdali za 25-letnico znanstvenega delovanja primeren zbornik, te dni pa drugoga, kar je vsekakor dokaz njegove pomembnosti za slovensko filologijo, kajti redki so, ki so še tako mladi dosegli podobna priznanja.

T. P.

Dr. J. Gržinčič: Miklavž prihaja

(Salezijanska založba, Rakovnik-Ljubljana.)

Sam skladatelj govori tako v predgovoru, da je z izdajo pričujoče mladinske spevne igre ustregel mnogim željam ter da ne smatra dela za kako posebno glasbeno utemeljeno, temveč le kot izpolnitev vrzeli in dar otrokom, ki so takega dela tako pogrešali. K tem odkritosrčnim in privlačno avtoritativnim besedam je treba dodati vendar še nekaj misli.

»Miklavž prihaja« je spevna igra, ki je po snovi in načinu izvedbe namenjena otrokom, da si čustveno tako razgibani Miklavžev večer izpolnijo z resneskim sporedom, kot je sicer navadno res ne tankočutni nastop Miklavža in njegovega spremljavalca. Delce, kateremu je besedilo povetno zložil skladatelj sam, je po vsebinski snovi kaj preprosto, ko se v treh dejanjih bavi najprej z življenjem v nebeških dvorih, kjer nastopajo angeli, nato z življenjem v modernem peklu in z zbori vragov in vražžev ter končno z »Miklavževim prihodom« na zemljo. Vse to dejanje pa je obloženo v glasbeno snov lahkega značaja, snov, ki upravičuje celoto nositi naslov »opereta«. Posamezni glasbeni vložki, pisani za soliste, duete,

Borza

22. novembra.

Denar

V zasebnem kringlu je ostal na naših borzali angleški funt nespremenjen: v Ljubljani in Belgradu na 238 denar, v Zagrebu na 237.20-238.80.

Avstrijski šiling je v Ljubljani neznatno popustil na 8.665-8.765, nadalje v Zagrebu na 8.655-8.755, v Belgradu na 8.652-7552.

Grški boni so beležili v Zagrebu 27.65-28.35, v Belgradu 27.90-28.60.

Nemški čeki so ostali nespremenjeni na 13.90-14.10, nadalje so beležili v Zagrebu za sredo in konec decembra ter sredo januarja 13.80-14.-, za konec aprila 1938 pa 163.61-13.81.

Devizni promet je znašal v Zagrebu 4.117.324 din, v Belgradu 6.539.000 din. Efekti izkazujejo v Belgradu prometa 804.000 din.

Ljubljana — tečajis primom:

Amsterdam 100 h. gold.	2388.66-2403.25
Berlin 100 mark	1738.52-1752.40
Bruselj 100 belg.	732.45-737.51
Curih 100 frankov	996.45-1003.52
London 1 funt	215.10-217.16
Newyork 100 dolarjev	4271.00-4307.32
Pariz 100 frankov	146.16-147.60
Praga 100 kron	151.54-152.64
Trst 100 lir	225.60-228.78

Curih. Belgrad 10. Pariz 14.69, London 21.6175, Newyork 431.875, Bruselj 73.49, Milan 22.725, Amsterdam 239.55, Berlin 124.55, Dunaj 79.40 (81.75), Stockholm 111.45, Oslo 108.625, Kopenhagen 96.50, Praga 15.21 (13.70), Varšava 84.80, Budimpešta 86.25, Atene 3.95, Carigrad 3.50, Bukarešta 3.25, Helsingfors 9.555, Buenos-Aires 128.25.

Vrednostni papirji

Ljubljana: 7% inv. pos. 96-97, agrarji 54-55, vojna škoda promptna 418-420, begl. obv. 78-79, 4% sev. agrarji 51-53, 8% Bler. pos. 94-95, 7% Bler. pos. 85-86, 7% pos DHB 100-101, Trboveljska 220-240.

Zagreb. Državni papirji: 7% invest. posojilo 96 denar, agrarji 54 den., vojna škoda promptna 419-419.50 (419.50), begl. obv. 78 den., dalmat. agrarji 76.50 den., 4% severni agrarji 54 den., 8% Blerovo posojilo 94 den., 7% Blerovo posojilo 85-86, 7% posojilo Drž. hip. banke 100 den. Delnice: Narodna banka 7.500 den., Privil. agrarna banka 210 den., Trboveljska 240 blago, Gutmann 55 den., Danica 60 den., Osj. sladkorna tovarna 170 den., Dubrovačka 400-450, Jadranska plova 400-450, Oceanica 350 den.

Belgrad. Državni papirji: 7% investicijsko posojilo 98 denar, agrarji 54.50 den., vojna škoda promptna 418-419, za konec decembra in januarja 418-419, begl. obv. 78.50-79, dalm. agrarji 73.50-74, 4% sev. agrarji 54.75 denar, 8% Blerovo pos. 93.75-94.50, 7% Bler. posojilo 84.75-85.25 (85), 7% posojilo Drž. hip. banke 100 den., 7% stab. pos. (89.75), Devize: Narodna banka 7.530-7.580, Priv. agrarna banka 212.50-214.

Žitni trg

Novi Sad. Pšenica: bč. 169-171, srem. 168-170, slav. 170-172, ban. 164-172, bč. ladja »Tisac 171-173, bč. ladja »Begec 170-172, — Vse ostalo neizpremenjeno. Tendencia neizpremenjena. Promet srednji.

Živina

Cene živini na živinskem sejmu v Ptuju dne 16. in na svinjskem sejmu dne 17. novembra t. l.: Voli kg žive teže 4-5.80 din, biki 4-5, junci 3.80-4.25, krave 3-4.75, telice 4-5.25, — Konji obojega spola komad 500-5.000 din, žrebca 1.000-2.000, prašiči 60-130; pršutarji kilogram žive teže 6.25-6.50, plemenske svinje 5-6, debele svinje 6.25-7 din.

Kulturni obzornik

Jubilej prof. Beliča

Preteklo soboto so v Belgradu prijatelji in učenci izročili dr. Aleksandru Beliču, profesorju begradske univerze in predsedniku Srpske akademije nauka, obsežen, njemu posvečen zbornik znanstvenih razprav, v katerem se na več ko pet sto straneh nahaja 59 člankov s področja filologije, ki so jih napisali domači in inozemski znanstveniki. Slavljenec namreč te dni proslavlja dva pomembna jubileja, šestdesetletnico življenja in stitidesetletnico znanstvenega delovanja. Ob tej priložnosti bom v nekaj potezah označil Beličevo življenje in posebej pomen njegovega dela.

Po končani gimnaziji je Belič vseg a skupaj ego leto obiskoval takratno Veliko šolo v Belgradu. Ker je bil slabega zdravja, je odšel v Odeso na Črnem morju, kjer je imel strica, in tu je nadaljeval univerzitetne študije dve leti. Mesto mu je posebej radi podnebja zelo ugajalo, tu si je, kakor sam pravi, nabral telesnih moči za vse življenje, obenem pa se je lahko v zdaleč večji meri posvetil študiju kakor v Belgradu. Po dveh letih mu je odeska univerza ponudila dobro štipendijo in mu dovolila nadaljevati študije ali v Moskvi, ali pa v inozemstvu. Že iz Odesa sta dva njegova profesorja poslala neko njegovo študijo akademiji v Petrograd, katera je delce tudi natisnila. To je bil vsekakor velik uspeh za mladega akademika. Seveda se je dr. Belič z velikim veseljem odločil za Moskvo, ki je bila tedaj poleg Leipziga najbolj znano filološko središče. Tu so bili znani profesorji Fortunatov, Korš, pa Sokolov in Müller. Po dveh letih študija se je Belič z diplomo vrnil v Belgrad, kjer pa ni bil sprejet, kakor je pričakoval. To je bil namreč čas po kresnem atentatu na kralja Milana, ki eo ga pripisovali ruskem vplivu v zunanji politiki, pa so bili takrat Rusi, kakor tudi akademiki, ki so končali študije v Rusiji, iz razumljivi-

vega razloga v Srbiji (službeni!) osovraženi. Prosvetno ministristvo mu je ponudilo brezplačno pripraviško mesto na kragujevski gimnaziji, toda Belič dolžnosti ni nastopil, ampak je poskušal priti na takratno Veliko šolo, kjer je bil tudi sprejet za docenta. Tako se je začela njegova proforsorska kariera. Bil je šele 23 let star. Rad bi položil doktorat. In res mu je uspelo dobiti leto dni dopusta, katerega je porabil za nadaljevanje študij v Leipzigu, kjer je tudi doktoriral. Tu je bil znani Leskien, pa Brugmann in še nekateri najbolj znani filologi tistega časa. Doktorat je Belič položil iz filologije, komparativne slovnice in indijske filologije. Takoj je Belič, ko se je vrnil v Belgrad, zavzel položaj rednega profesorja na Veliki šoli. Ko pa se je Velika šola spremenila v univerzo, je postal izredni profesor in bil na tem položaju vse do l. 1919. Nasprotno pa je bil že l. 1906. izvoljen za člana akademije. Od lani je tudi njen predsednik.

Znanstveno delo Beličevo je mnogovrstno in obsežno. Prvo svojo stvar (Beločka o življenju sv. Petke) je napisal še kot akademik v Odesi in je bila tiskana v »Izvestijah moskovske carske akademije«. Za doktorsko disertacijo je izbral zgodovino razvoja slovanskih deminitivnih in amplifikativnih sufiksov, ki je bila natisnjena v Jagičevem »Arhivu« (1901). Posebej bogato je njegovo delo na proučevanju srbskohrvatskega jezika. Pred njim so Srbi imeli le nekaj znanih jezikoslovcov, tako Vuku, Daničiča, Novakovića in Ljubla Stojanovića. Belič je poleg manjših študij napisal nekaj kapitalnih del, tako »Dialekti istočne i južne Srbije« (1905, CXII 715 strani), »O dvojini u slavenskim jezicima«, (1932, II. 201), »Galički (po Galičniku v Južni Srbiji) dialekte (1933, 350 str.), dalje eo znane njegove »Akenatske študije«, pa razprava »O Vukovim pogledima na srpske dialekte i književni jezike, knjiga »La Macedoine« (Pariz, 1919) in »Srbi in Bolgari v balkanski zvezi«, ki je izšla v rusčini. Razen tega je napisal obsežne študije o zgoraj imenovanih štirih najvidnejših predstavnikih srbske filologije, posebej pa se je zlasti zadnja leta razpisal o Vuku Karadžiću. Seveda je še dosti del, ki jih radi pomanjkanja pro-

zore itd. spremljavo klavirja, imajo svoj vzor v klasični dunajski operi in prav ta »klasičnost« jim daje privlačen značaj in tudi svojevstojno vrednoto. Posebno prikupni so posamezni napavi, ki eo v zmiulu omenjene stline smeri trdno vlti (prim. »Angelček Kodrček«), a tudi dosledno obdelani, kar kaže, da se je e tehnično strano in njenimi zahtevami skladatelj dobro seznanil. Zaradi takih in podobnih ugodnih potez ima delo nedvomno vrednoto — čeprav bi si človek tu in tam želel morda bolj izrazitih harmonij in dasi bi pianist klavirski stavek kje drugače zasakul.

Delo (z okusno naslovno sliko) bo zelo dobrodošlo raznim društvom, zavodom in podobnim združenjem enako, kot zasebnikom in njihovim domovom, zlasti ker je v njem polno prikupne nežnosti in topline. Besedilo je na razpolago tudi v hrvatskem in češkem jeziku.

V. U.

V Pragi je umrl lanski rektor in letošnji prorektor Karlove univerze MDR K. Weigner, eden največjih čeških anatomov in velik kulturni in politični delavec. Bil je svoj čas aktiven priista Kramarove politike, bil celo župan Vinohradov, pa je potem, ko so se v Kramarovi stranki začeli kazati protidemokratski znaki, izstopil ter se posvetil vse samo znanstvu in vzgoji mladine. Vendar je bil zdaj dolečen za bodočega predsednika snujočega se Narodnega sveta, česar pa ni doživel. V svetu je bil znan kot velik učenjak na področju medicinske anatomije, v domovini pa tudi kot velik bojovnik za demokracijo in človečanstvo v Masarvkomem smislu. Njegova velika osebnost se kaže tudi v članku, ki ga je z velikim veseljem napisal na našo prošnjo za češko številko »Slovenca« letos 4. aprila 'ter je tudi osebno izrazil svoje priznanje številki. Osebnost je poznal tudi slovenske zdravniške razmere, prdvsem tudi stanje naših bolnišnic, o katerih je imel slabo mnenje. Njegova izguba je za češko univerzo tem težja, ker je to leto izgubila že nekaj svojih najboljših moči, da, resnično najodličnejše može kot so bili Pekar, Šakla, Tille in zdaj še Weigner, rektor.

10 letnica mučeniške smrti pater Mihaela Proia:

Krščanski junak in mučenec

Kako pater Mihael Pro v pismih
slika svoje doživljanje in prigode

Dne 23. novembra poteka deset let, ko je pred puškami mehiških boljševikov umrl junaške mučeniške smrti sloveči jezuitski pater Mihael Pro. Njegova slava in čast je medtem šla po vsem svetu. Doživljanje in napore svojega požrtvovalnega duhovskega delovanja pa pater Pro sam riše v pismih svojim prijateljem. Kdor ima še kaj smisla za pogum in zvestobo, ta se bo lahko sam navduševal ob teh pismih, iz katerih posnemamo nekaj odstavkov:

»...Ker se je razvedelo, da bo v kratkem ustavljena vsakršna služba božja, so zadnje dni od vseh strani vrel k meni tisoči vernikov, da bi mogli prejeti sv. zakramente. Takrat sem moral spovedovati od pol 6 zjutraj do 11 dopoldne ter od pol 4 popoldne do 8 zvečer. Bil sem še precej slab, ker sem zadnje čase, ko sem bil v Evropi, preživel v bolnišnici. Zato se je zgodilo, da so me dvakrat nezavestnega nesli iz spovednice... Vkljub veliki pazljivosti policije morem vseeno krščevati, poročati ter obhajati in prebivati umirajoče. Dvakrat so policaji prišli tjakaj, kjer sem ravno opravljal službo božjo. Nekoč je bilo to ob pol 7 zjutraj v »evharistični postaji«. Pravkar sem obhajal ljudi, ko je prišla dekla in klicala: »Policija prihaja!«. Ljudje so se zbegali in pobledeli. »Ostanite mirni!« sem jim rekel. »Raztrosite se po vseh hiši ter ne delajte ropota. Obkleen sem bil v živo obleko. Naglo sem Najsvetejšega skril na prsi ter sprejel policijo, ki je medtem prišla v hišo.

Policijski poveljnik je dejal: »Tukaj obhajajo službo božjo!« — »Ne!« sem odgovoril. On pa je dejal: »Povelje imam preiskati vso hišo, sledite me!« — »Kaj neki vam je prišlo na um!« jaz naj bi šel z vami? Na čigavo povelje neki? Sami pojdite po hiši. Če kje najdete kako službo božjo, pa mi sporočite, da pojdem še jaz k maši!«

Začeli so preiskovati hišo. Da bi preprečil kako nerodnost in kaj hujšega, sem nazadnje tudi jaz hodil z njimi in jim kazal, kaj je v kaki sobi. Ker pa sem takrat sam bil privikrat v tisti hiši, sem jim pokazal spalnico, ko pa smo odšli, smo šele videli, da je pisarna. Nikjer niso našli nobenega »župnika«. Nazadnje so dva policaja postavili pred vrata. Jaz pa sem medtem naglo v sobi razdelil vernikom še ostale posvečene hostije ter odšel, ne da bi me bili spoznali. »Župnik« seveda niso našli.

Ko sem drugič nekoč šel v neko predmestje maševat, sem naenkrat pred seboj zagledal dva policaja, ki sta stražila hišo, v kateri bi bil moral maševati. »Sedaj pa si izgubljen!« sem si mislil sam pri sebi. Če vstopim, bi me imeli, če bi se vrnil, bi bil strahopetec. Nisem pa mogel na cedilu pustiti ljudi, ki so v hiši mene čakali. Zato sem pogumno stopil pred oba policista, nekoliko odprl suknjič, kakor bi jim hotel nekaj pokazati. Pri tem sem jima rekel: »Tukaj notri pa bo nekaj plena za lov!« Oba sta mi salutirala ter me pustila, da sem vstopil. Mislila sta pač, da sem detektiv in da sem jima hotel pokazati svojo uradno označko na suknjiču. »Sedaj bi bilo res nekaj plena za lov«, sem si mislil, ko sem tekkel po stopnicah navzgor. Nisem pa mogel brati sv. maše, ker so bili ljudje preveč razburjeni. Hoteli so me skriti v omaro za obleke. Dopovedoval sem jim: »Saj smo docela varni, ker policija sama varuje hišo!« Nič ni pomagalo. Šlihi so me, naj se skrijem na balkon. Zato sem slegel svoj talar, ki sem ga v hiši že oblekel, ter sem odšel. Oba policaja pri vratih sta mi strumno salutirala, jaz sem se jima zahvalil in izginil.

V premnogih letih sem že spovedoval. Da, tamkaj sem največkrat, ker so ječe polne katoličanov. Jetnikom prinašam obleko, posteljnino, plašče, denar, cigarete in cigare, včasih pa kar vse skupaj. Ko bi čuvaji vedeli, kdo sem!...

Nekaj smešnega, kar bi se bilo pa lahko žalostno končalo, se je zgodilo prvi večer tečaja duhovnih vaj. Ob pol 10 zvečer sem odhajal, še ves razgret od govorenja. Bil sem docela podoben

kakemu postopaču. Pred menoj sta stopila čez cesto dva dedca ter me čakala na vogalu. Sam sem dejal: »Moj ljubi, sedaj se poslovi od življenja!« Toda zvest pregovor, da je igro že napol dobil, kdor se je kake reči pogumno lotil, sem stopil k njima in ju prosil, naj mi dasta vžgalico. Odgovorila pa sta mi: »Tamkaj je trgovina, kjer jih lahko kupite!« Šel sem, ona dva pa za menoj. Hodil sem vse križem, ona dva tudi. Sedaj pojde zares — sem si mislil. Najel sem si avtotaksi, ona dva tudi. K sreči pa je bil moj sofer katoličan. Ko sem mu razložil svoje stanje, mi je bil mož takoj ves na razpolago. »Torej glej, prijatelj!« sem mu naročil. »Tamle na vogalu boš vozil malo bolj počasi, jaz pa medtem skočim iz avtomobila, nakar boš začel voziti z vso naglico...!«

Svojo čepico sem vtaknil v žep, odpel sem si telovnik, da se je pokazala bela erajca in skočil

ven. Naglo sem bil zopet na nogah ter sem se nalonil na neko drevo v bližini, vendar tako, da sta me osadva lahko videla. Ena sekundo kasneje sta se ona dva v naglem diru pripeljala mimo. Blatnik se je skoro zadrl ob mene. Tudi videla sta me, vendar pa nista slutila, da sem to jaz.

Zavil sem na desno, kar pa se mi ni tako posrečilo, kakor sem si želel. Moj padec na koleno me je šele sedaj začel občutno boleti...

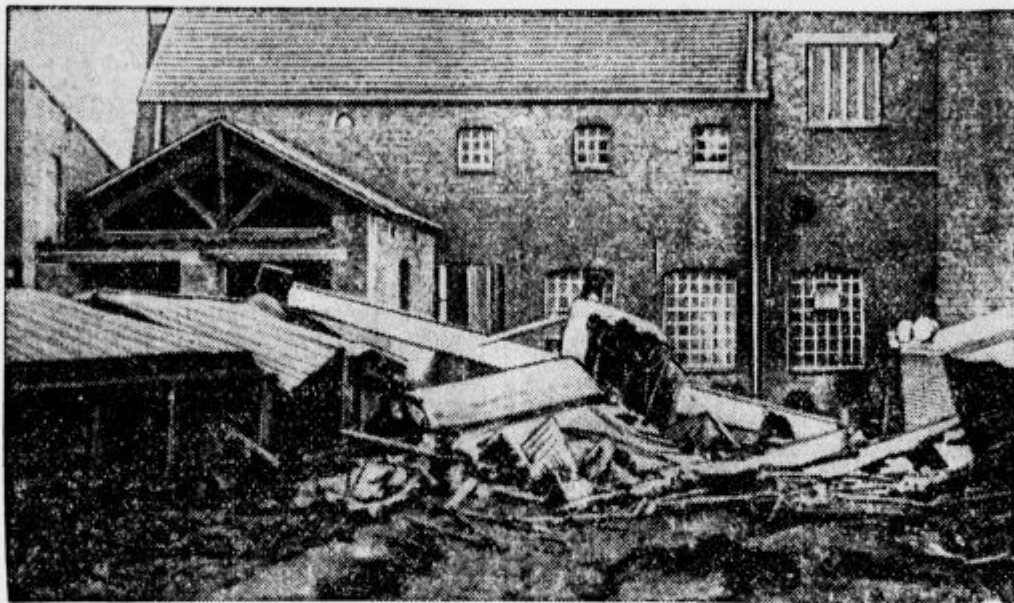
Nihče ne ve, kje stanujem. Na štiri različne kraje prejemam svoja pisma, poročila, vprašanja in darove za revne družine, katerih moram sedaj 23 z vsem oskrbovati. Sedaj z rokami sam lahko otipljem, kar sem včasih prebiral iz življenja svetnikov. Včasih niti ne vem, kako, kdaj, od koga sem prejel 5 kg sladkorja, snope čebule, zavoje kave, čokolade, riža in celo vina. In božja Previdnost je vedno tako dobrotljiva, da mi moje zaloge vedno sproti polni.

Katoličani so se začeli braniti Callesu. In maševanje vlade bo zaradi tega strašno. Zlasti tukaj v mestu Mehiko. Prve žrtve bodo tisti, ki svoje prste polagajo na verske razmere. Jaz pa nisem polagal le svojih prstov, marveč celo roko. Zato me čaka usoda, da bom eden prvih ali pa zadnjih. Toda pri tej misli se čutim mirnega in varnega. Če bi pa kdaj tako daleč prišlo, tedaj molite zame!

Danes 10 let je od tega, kar je do tega prišlo in je p. Mihael Pro izkravrel pred puškami komunističnih trinogov kot junak in krščanski mučenec.

Svatje v plamenih

Nekaj podrobnosti o veliki letalski nesreči, ho je v letalu
zgorela 8 članska družina velikega vojvode Hessenskega

Pogled na razbitine nesrečnega letala na dvorišču opekarne.

Preteklo soboto, 16. t. m., se je na letališču belgijskega mesta Ostende zgodila velika letalska nesreča, pri kateri je bilo ubitih 11 ljudi, ki so v razbitem letalu vsi zgoreli. Med nesrečniki je bilo tudi 8 članov družine velikega vojvode Hessenskega, ki so se v letalu peljali v London k poroki vojvodovega brata, ki je tamkaj atake pri nemškem postaništvu. Poroka bi morala biti v soboto, mladi ženin pa se je poročil v sredo, in sicer kar na tistem v vsej žalosti, da se je mlada nevesta mogla udeležiti pogrebnih slovesnosti že kot članica nesrečne rodovine. Trupla ponesrečenih svatov so sedaj prepeljali v Nemčijo, kjer so bila položena v grobnico v Darmstadtu.

Odločilne minute

O tej nesreči sedaj belgijska vlada vodi preiskavo, ki še ni končana. Kakor je doslej ugotovljeno, je nesreče kriva v prvi vrsti megla. Po-

ročilo se glasi: Nesrečno letalo je bilo nad letališčem zaradi megle prepozno obveščeno, kako naj se ravna. Blizu letališča je velika opekarne, ki ima 65 metrov visok dimnik. Letalo se je zaletelo v ta dimnik. Na kraju, kjer je letalo udarilo v dimnik, se še dobro pozna, kam je udarilo, ko je letalo s hitrostjo 150 kilometrov na uro.

Ko je letalo priletelo nad belgijsko glavno mesto Bruselj, je bilo nad tamkajšnjim letališčem zelo megleno. V Bruslju sta sicer čakala dva popotnika, da bi bila prepeljana v London, toda zaradi megle so brezlično sporočili letalu, naj ne pristaja v Bruslju, temveč naj vozi kar v Ostende, ker so oba popotnika že prepeljali tja. Tam naj vstopita v letalo za London. Ker je takrat še, bilo je to zgodaj popoldne, v Ostende lepo sijalo sonce, ni bilo to naročilo nič nevarnega. Toda tik poprej, preden je letalo priletelo nad Ostende, je prišla gosta megla, ki je zavila vso okolico. Ker se z letala ni nič videlo, so ga morali brezlično naravnjavati na letališče. Kmalu je bilo letalo v trajni brezlični zvezi z vodstvom letališča. Letalo je že dvakrat obkrožilo letališče, ko je prejelo z letališča tole brezlično sporočilo:

»Saj letiš ob levi strani drugega hangarja!« Ker je pilot kot Belgijec dobro poznal letališče in je kot izkušen letalec preletel že nad en milijon kilometrov, so na letališču sodili, da sedaj ve, kaj mora storiti. In res je letalec sedaj brezlično odgovoril: »Sedaj se vračamo...« Tukaj je bil stavek nenadno pretrgan, nakar so na letališču zaslišali strašen polom in trušč. Letalo se je bilo zaletelo v dimnik ter mu odbilo vrh. Obenem se je odtrgalo levo krilo letala. Levi motor se je izdrl iz letala, zletel na tla ter predril streho hiše pri opekarni. Drugi del letala je zletel 70 metrov naprej na dvorišče opekarne, kjer se je letalo razbilo in z ljudmi vred zgorelo. Na naši sliki vidimo razbitine nesrečnega letala sredi dvorišča v opekarni.

Takoj so sicer prihitali na pomoč delavci opekarne. Toda niso mogli zraven, ker je med tem iz gorečega letala prihajala taka vročina, da nihče ni mogel blizu. Hitro so bili na kraju nesreče tudi gasilci in stotnja vojakov. Vendar ni bilo nobene pomoči več. Vsakdo je vedel, da ni mogoče nobenega človeka več živga rešiti.

Kaj pravi letalska družba

Belgijska zračna družba »Sabenac«, ki je bilo letalo njena last, je izdala kratko obvestilo javnosti, kako se je na podlagi njenih ugotovitev nesreča mogla zgoditi:

Letalo bi bilo moralo pristati tudi v Bruslju. Toda zaradi megle je letalo dobilo brezlično povelje, naj vozi naprej do Ostende. Tam naj bi prevzelo oba popotnika, ki so ju bili prepeljali iz Bruslja, da bi nadaljevala pot v London. V Ostende so bile ves čas prav ugodne vremenske razmere in je bilo ves čas solčno in jasno.

Ob pol treh popoldne pa se je vreme nad letališčem nenadoma spremenilo. Zaradi tega je letalsko vodstvo v Bruslju velelo letališču v Ostende, naj sporoči letalu, če bi bila megla pregosta, naj ne pristaja v Ostende, temveč naj leti kar v London, ona dva popotnika pa naj pusti v Ostende. Nesreča pa je hotela, da se je bližajoče se letalo v tistem hipu, ko je letališče hotelo sporočiti ta ukaz, že začelo spuščati na tla. Ko je bilo letalo samo še 1600 metrov od prostora za pristajanje, je gost oblak naenkrat zakril 65 metrov visoki dimnik opekarne, nakar se je nesreča zgodila.

Naročajt in čitajte naša katoliška
dnevnik »Slovenec« in »Slov. dom«

Kako je nastala Sahara

Z vprašanjem, kako je nastala puščava Sahara, se ukvarjajo znanstveniki že dolgo časa. Vsekakor so že dognali, da nekdanj v tistih krajih, kjer je danes sam vroč pesek, še ni bilo puščave, temveč da je tamkaj bilo naseljeno ljudstvo, katero je obdelovalo svoja polja. Šele kasneje je začel pesek riniti v tiste kraje in jih je popuščavil. Še pred kratkim smo morali poročati, da angleške, francoske in tudi egiptске oblasti v krajih okoli Sahare ugotavljajo, da se bo puščava Sahara še širila v kraje, kjer danes ljudje še obdelujejo zemljo.

Nekdanj so učenjaki trdili, da je nastala Sahara tako, da se je podnebje hitro ali počasi spremenilo ter se je zato spremenila tudi oblika površine zemlje. Zoper to staro trditev pa je nastopil drug učenjak, dr. Knoch, ki prebiva sedaj na Španskem, ki je na podlagi svojih študij na licu mesta dognal nove stvari:

V severno-afriških skalah so podzemne jame, v katerih je našel na skalno steno narisane slike in risbe. Te jame so dandanes v puščavskem ozemlju. Slike pa so danes stare skoraj 6000 let, ker so po njegovi sodbi bile narisane najmanj leta 4000 pred Kristusom. Nekako med letom 4500 in 4000 pred Kr. pa so se v takrat rodovitne kraje severne Afrike iz Azije priselili nomadi, potujoča ljudstva, ki so imela s seboj koze. Ta ljudstva pa so imela s seboj take množine koz, da se je ta žival razlila po dotlej rodovitni deželi, kakor roj kobilic. Koze so povsod, kamor so prišle, uničevale vse drevje in grmičje. Tako so sčasoma požrle vse rastlinstvo na ogromnem prostoru 6.500.000 kvadratnih kilometrov, kolikor je pač danes Sahara velika. Zemlja je tako postala docela ogoljena. Tako je začelo v tistih krajih primanjkovati močve. Sčasoma se je dežela popolnoma popuščavila, ker ni bilo več potrebne vode.

Tako trdi ta učenjak, ki zagotavlja, da je koza kriva prav tako velikih puščav v srednji Aziji. Tudi tam je koza uničila vse rastlinstvo, nakar je morala slediti puščava.

Hiša s 5000 psi

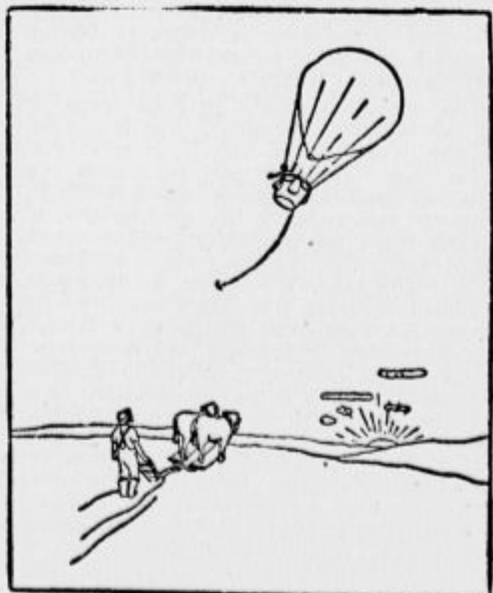
Pred kratkim so v mestu Newyork uradno prešteli vse pse. Pri tej priliki so ugotovili, da je v Newyorku hiša, v kateri prebiva 5115 psov. To ni kaka pasja farma ali pasja bolnišnica, ampak veličastna palača sredi Newyorka, ki je največja hiša na svetu. V tej največji hiši poleg ljudi prebiva tudi nad 5000 psov. Psi pripadajo vsem mogočim rasam in se jim prav imenitno godi. V vsakem nadstropju so za pse napravljene posebne terase, kamor se hodijo psiški sprehajati in opravljati svojo potrebo. Deset mož je v tej hiši nastavljenih na lašč za to, da za te pse skrbijo ter jih pravočasno vodijo na teraso. Palača se imenuje Empire State Building in ni mogoče reči, da bi v njej vladalo pasje življenje.

Vojvoda Aosta, ki je bil namesto maršala Grazianija imenovan za novega italijanskega podkralja v Abesiniji.

Zaklad v žimnici

V Bernu v Švici je pred nekaj časa umrl premožen starček, ki je pred smrtjo dedičem pripovedoval, da ima svoje premoženje shranjeno v samih zlatnikih. Ko je starček umrl, dediči tega zaklada niso nikjer našli, čeprav so imeli v rokah njegovo poroko. Zapuščino rajnega so po njegovi smrti razprodali. Starinar iz Emmen-tala je kupil starčkov posteljnino, katero pa je potem prodal naprej svojim sorodnikom. Ti so potem žimnice hoteli rabiti ter so jih dali tapetniku, da žimo prečisti. Tapetnik pa je v žimnici našel vrečo polno zlatnikov, ki so bili takrat vredni 37.000 frankov, danes pa so vredni že 53.000 frankov ali najmanj pol milijona din.

»Halo, halo, kje pa sem?«
»V mali gondoli pod zrakoplovom!«

Živinska kuga v srednji Evropi

Kravo cepijo zoper kugo s cepivom, ki je narejeno iz krvi živali, ki je bila obolela za kugo, pa je pozneje ozdravela. Pravijo, da je to najboljši način boja zoper kugo na parkljih in gobcu.

Časopisi poročajo, da se je po raznih krajih srednje Evrope začela nevarno širiti živinska kužna bolezen: kuga na parkljih in na gobcu. Kuga se je najprej začela v južni Franciji. V Marseille so pripeljali iz severne Afrike čredo ovac, ki so zanesle v Evropo to nevarno živinsko bolezen. Iz južne Francije se je bolezen potem naglo širila po Franciji. Kmalu je bila v Alžaciji in Loreni, nakar se je pokazala v Švici. Od tod je zašla v Luksemburg in Belgijo ter Holandijo, nazadnje pa tudi v južno Nemčijo.

V vseh krajih, ki so ogroženi od te kužne živinske bolezni, si oblasti na vse kriplje prizadevajo, da bi bolezen zatrli in jo omejili. Zlasti Nemčija je v tem oziru vse storila, da bi zatrla to bolezen, ki pomeni za živinorejo grozno nesrečo. Na Nemškem so v boj zoper živinsko kugo vpregli vse urade. Policija in veterinarstvo je

Vsakega človeka razkuži nemška policija. Z enodstotno raztopino natrona vsakemu, ki jim pride pod roke, polijejo podplate na čevljih, kamor se kužni bacil najraje prime, da ga potem človek prenaša iz kraja v kraj in iz hleva v hlev.

Odgovor na anketo

Kje tiči pravi vzrok neuspehov

Ker so mi lepša bodočnost, delazmočnost in uspehi naše mladine na vseh poljih našega javnega in zasebnega življenja že od nekdaj najbolj pri srcu, želim k tej najvažnejši stvari podati tudi jaz svoje skromno mnenje in izkušnje. Mnogo so že o tem prečtem vprašanju pisali razni strokovnjaki, univerzitetni in drugi profesorji, in zadnjem času tudi nekaj staršev, toda pravega jedra, kje je glavni vzrok, da naša mladina v šoli ne dosega zaželenih uspehov, še do danes ni omenil nikdo.

Predvsem iskati vzrok neuspehov v ustreznosti ali neustreznosti današnje šole potrebam slovenskega naroda in vzgoji jugoslovenskega naroda sploh z bog pomanjkljivosti učnih pripomočkov, z bog preobremenitve mladine z učno snovjo, z bog slabo plačanih učnih moči itd., je popolnoma zgrešeno naziranje in tolmačenje. Vzrok je globlji, ki ga pa prikrivata oba merodajna faktorja, tako vzgojitelji kakor starši. Šolske oblasti preveč branijo in zagovarjajo svoje stališče in interese, ne pustijo stršem do besede, ker navadno mislijo, da so pri vzgoji mladine nedosegljivi in nenadkriljivi. Radi priznamo, da od staršev kmečkega, obrtniškega, trgoveškega in uradniškega stanu ni mogoče zahtevati in pričakovati iste strokovne razlage kakor od vzgojiteljev naše mladine, ki so se za to stroko usposobili s teoretičnimi izpiti. Kakšno pa je zelo pogosto njih znanje in razlaga v praktičnem smislu — tudi takih, ki imajo sami otroke in poznajo, na žalost, smo njih dobre in slabe strani — pa bi se dalo mnogo napisati. Ne zamerite mi, spoštovani čitatelji, zlasti poklicni vzgojitelji mladine — prizadevih ne prosim tega — da nam je znana dolga vrsta primerov, kjer so otroci vzgojiteljev slabše vzgojeni in tudi z uspehi zaostajajo za otroki drugih stanov. Pa poroče kdo, ker so slabo nadarjeni. Ni to resnica, le redko, redko je vzrok v tem. Pravi vzrok je navadno v tem, ker teorije ne znajo praktično uporabiti, da bi otrok z veseljem in nekako igranje se zasledoval in domel razloženo snov. Zato bi bilo potrebno, da se pri polaganju izpitov vzgojiteljev naše mladine posveča več pozornosti na praktično stran usposobitosti kandidata in da se tudi povodom nadziranja pouka s strani merodajnih išče boljših uspehov v tej strani.

Glavna naloga za napredek naših otrok pa zadene nas starše. Mi smo sami največ krivi slabih uspehov in drugih nesreč naših otrok. Predvsem, ker se povojna mladina doma premalo vzgaja v pravem krščanskem duhu, v spoštovanju do predpostavljanih in v ljubezni do bližnjega, zaradi česar si dovoljuje pogosto neverjetne stvari, kar moči in zadržuje pouk v šoli in škoduje samoumevno in zasluženo tudi učencu. Nadalje, ker prepuščamo vso vzgojo poklicnim vzgojiteljem, ki pogosto za vereke vprašanja itd. nimajo čuta in razumevanja, da na hrbtu prekrizanih rok ali v drugem nedostojnem stanju stoji med molitvijo učencev pred njimi in končno, ker dopuščamo, da se mladina preveč posveča raznim športom, ker premalo zasledujemo nje gibanje na raznih potih in priveditvah, kar vse jo oropa časa za učenje, in ker navadno valimo vsak neuspeh in krivdo otroka na vse drugo, samo na pravega krivca ne — na svojo ležerljivost, na slepo ljubezen do otroka

in na pravo očetovsko odgovornost za svojega otroka. Nekdaj ni bilo tako. Kaj vse so naši predniki — starši in vzgojitelji — storili v tem pogledu, presodite sami! Zato so nam dali toliko slavnih mož, ki so s svojim nesebičnim, požrtvovalnim, vestnim, rodoljubnim delom, vzgojeni v duhu prave krščanske morale in v ljubezni do bližnjega ustvarili naš neprecenljivi dom — lastno državo Jugoslavijo. Ali nam ni ta prava vzgoja mladine naših prednikov prinesla največji božji blagoslov? Kaj pa danes? Če v uredni šoli se bje boj med dijaštvom za to ali drugo politično skupino, padajo razne psovke na politične voditelje in na račun države, seje se sovraštvo in razdor med mladino, ki grozita upropastiiti vse pridobitve nešteti žrtve naših prednikov. In vse to gledajo starši in vzgojitelji naše mladine pogosto z zadovoljstvom, nanesmo da bi mladini vse to strogo zabranili in jo navajali k sinotrom, kako z vztrajnim učenjem, z znošnostjo, ljubeznijo do bližnjega in s spoštovanjem svoje okolice doseči svoj cilj življenja — skromno eksistenco za sebe ter pomoč v blagor krajina, naroda in domovine. Doseči ta idealni namen človeka pa ni vedno lahka stvar. Ze v prvih letih nežne mladosti otroka ga je treba navajati na vse lepo in dobro in izbegavati vse, kar bi utegnili pozneje škodovati, ker se otrok v poznejših letih dobro spominja vsake važnejše stvari nazaj. Umetna vzgoja otrok doma ali v šoli ne prinese zaželenega uspeha, naravna vzgoja pa pride otroku v meso in kri, da se živi tako, da ne čuti pri izvajanju svojih dolžnosti nobenih težav in misli, da mora tako biti. Vezbati v otroku nežne mladosti spomin s pripovedovanjem raznih otroških pravljic in ga učiti potrebnih molitev je prva naloga staršev, da otrok pri vstopu v osnovno šolo potem lažje zasleduje. Pri učenju mu morata posvečati oba merodajna faktorja — šola in dom — vso pozornost, največjo potrpežljivost in vztrajnost. Če lepa beseda ne zaleže pri otroku, je treba uporabiti takoj osterje mere, ne v zadnji vrsti šibo, pa če je tudi že v višji gimnaziji. V osnovni šoli in nižji gimnaziji je treba znati otroka pripraviti, da se pridno in zbrano uči, v višji pa, da zna tudi že samostojno misliti in odločati. Zato pa je potrebno, da otrok v osnovni šoli in v nižji gimnaziji po predhodni temeljiti obrazložitvi in predelavi snovi isto vadi ustmeno ali pismeno, kakor je pač potrebno, do mehanične spretnosti. Na ta način bodo obvladali in domel predelano snov tudi slabše nadarjeni otroci — dijaki, ki še nimajo popolnoma razvitega obzorja. V ljudski šoli in nižji gimnaziji doseže zaželeno uspehe največ pridnost, v višji pa razvit razum. Vsaka poptljivost otroku v tem pogledu se hitro mašuje in jo je pozneje težko nadoknaditi. Te skušnje imam pri svojih otrocih in zaupanih mi dijakih.

Poudarjam: zelo poupen razprave uglednih strokovnjakov o nedostatkih naše srednje šole ne bodo dosegle zaželenega uspeha, dokler se šola in dom ne zlijeta v nerazdružno celoto. Tudi pri ustroju današnje šole bi se dosegli lahko sijajni uspehi, če bi se oba merodajna faktorja zavedala svoje dolžnosti, če bi imela pravico javne kritike in če bi se jima ne bilo treba bati posledic take kritike. Če imam prav ali ne, naj presodi naša javnost. Oče.

Mariborsko gledališče

Pavel Schurek: Pesem s ceste. — Režija Petra Malca.

Schurekova »Pesem s ceste« izpoveduje ono intimno, toplo človečnost, ki trka brez razumskih predsodkov neposredno na kamrice človeškega srca. In je hkrati v svojem jedru tako avstrijska, da odseva verno vse prvine stare, nekoliko upehane kulturne tvornosti: baročno duhovnost in mehko, slovanstvu sorodno čustvenost. Zato je šlo delo zmagovito pot preko vseh odrov srednje Evrope.

Schurekova drama kaže sledove najboljših avstrijske gledališke tradicije. S svojimi glasbenimi vloži in z notranjo godbo, ki s melanholično dobroto odmeva skozi vsa dejanja, sledi drama ono čudovito naivno in pesniško praviljeno burko, ki je pred več kot pol stoletjem vladala na dunajskih odrih. Z njo ima skupno tudi snov in motive: oni drobni svet brunih rokodelcev, ljubeznivih potepuhov in postopcev, v katerem je sredi stiske in bede še vedno čuti utrip človeškega srca, ono dobrotno naključje, ki življenje na odru tako poučno zapleta in razpleta, ono krotko kritiko življenja in ljudi, ki se nikoli ne izneveri vročnemu optimizmu. In tako zgodbo ljubeznivih godev-potepuhov, ki jih mučijo tolikšne skušnjave iz sveta bogatinov, pa jih navsezadnje vendarle premaga jo do dobroto svojega čudovitega srca, nam pripoveduje tudi Schurek, podobno kot nekdanji Nestroy v svoji Malopridni štiriperesni detelji. In vendar je v Schurekovem delu še nekaj več nego kratka bidermajerska kritika človeških značajev in družbenega reda. V njegovih predmetnih bohemih, počestih muzikantih, ki odkrivajo sredi najhujše bede skoraj brez togote in upora svoje zlato srce, je upodobljen oni drobni velemešan, ki se že stoletja skita po hladnem mestnem tlaku, kjer se je upehan v trdi življenjski borbi sredi črno bedo in lepoto resignirano spokoril k skromnosti in odrekanju, k dobrotni bosnjaški filozofiji. Kristofova modrost je modrost upehanega in ponižanega vele-mestnega bosnjaka, ki si ne snuje več iluzij. On ve, kako se svet »tam zgoraj« suče in da ga ni mogoče spreminiti. Njegova naturnica zmore le ono bore viž na harmoniko, s katerimi zabava ljudi v predmestju. In je v svojem skromnem spoznanju premoder, da bi se ugonabljal z rumom, kot dela to njegov tovariš Karel, ali da bi segal po žganju cinizma, upora, ki ga ne prenese. Kristof je tip precivilizirane meščana, ki je dober iz slabosti. Režiser Peter Malce je oskrbel predstavo s primerno realistično inscenacijo. Tudi je gledal na čustveno slikanje osredja in na gladek, sproščen potek dejanja, brez problemskih težav, ki jih to ljubeznivo delo nima. Nekoliko manj sreče je imel pri izbiri ensembela. Med trojico godev bi lahko vstaknil vsaj enega pevca. Tako pa je bilo petje brez glasov precejšnja muka. Tudi je bilo gostovanje gđ. Simčičeve kot Ane poskus, ki se ni posrečil. Valse nadarjenosti ima gđ. Simčičeva tako šibak, odsko neizžolan glas ter je nima igrata še tako plaha in neizrazita, da tako težke vloge ne more obvladati.

V besedilu bi lahko g. režiser brez škode ugledil to ali ono robotost, ki v narečju sicer ne žali tako ušesa, v knjižnem govoru pa moti ter vzbuja krohot nediscipliniranega občinstva. Enako bi moral zabrisati naturalistične odurnosti med Miškom in Kati v prvem dejanju. Preprostosti in prisrčnosti ton drame je najbolj zadel g. Milan Košič kot Kristof. Miška je igral g. Nakrst. Njegov igralski talent moti neumirjena, ne-

skladna igra. Njegov sangvinčni temperament ga zavlja v kratke čustvene eksplozije, ki učinkujejo brez mirnega osnovnega tona pogosto vznemirljivo eksalirano. Markanten tip je ustvaril g. Košuta kot unjar Gidč. Starčeva v naturalističnih vlogah dosledno pretirava. Simpatičen je bil g. Blaž kot Karel.

Kupuite

samo pri tvrdkah,
ki oglašujejo v našem listu!

Ljutomer

Mladina v Katoliškem domu. V našem Katoliškem domu smo v znamenju dela. Vsako nedeljo je dom napolnjen katoliške mladine, da se tam izobražuje. V lepem redu se menjava mladina s svojimi vajami, da pridejo vsi na vrsto. Človek gre rad med nje, ko vidi v njih toliko pravega in dobrega navdušenja za katoliško stvar. Največ je seveda Marijinega vrta. Kako so otroci veseli, ko zvedo, da imajo svoj sestanek in predavanje. Saj pa je tudi zanimivo, ko imamo na razpolago epidiaskop, na podlagi katerega moremo nuditi naši mladini vse najboljše. Navdušenje raste iz dneva v dan. Mladina se pripravlja na Miklavžev večer, ko bo nastopila z Miklavžev igrice v nedeljo, dne 5. decembra, in ko bo zopet videla našega starega Miklavža, ki nam bo dal toliko lepih naukov in razodel marsikatero skrivnost. Mladina se istočasno pripravlja na akademijo dne 8. decembra. Program je izbran. Nastopijo vse katoliške organizacije. Dramatski odsek pa ima na programu lepo in najnovejšo dramo »Rožni venec«, ki bo igrana o božičnih praznikih. Vsebinska je bila že podana v »Slovenčevem« podlistku in je mnogo-kateremu znana.

Volitve 19. decembra. Ta odlok smo že dolgo pričakovali. Samo ob sebi razumljivo se nam zdi, da je prišlo do tega odloka. Nekateri pa so se zelo razburjeni, kajti njihovi dnevi so že prešleli.

Nered na železnici. Ko se pelješ jutraj z vlakom iz Ormože proti Radgoni, moraš čakati okoli pol ure na glavnem kolodvoru v Ljutomeru. Poleti že se gre, pa pozimi je drugače. Kajti običajno stoji vagoni brez vsake lokomotive in morajo potniki prezebovati na svojih prostorih. Kaj bi le k temu rekli inozemci, ako bi bili deležni takih dobrot.

Gornja Radgona

Katol. prosvetno društvo priredi v soboto, dne 27. novembra ob 8 zvečer in v nedeljo, dne 28. novembra po večernici v društveni dvorani znamenito narodno igro »Črna žena«.

St. Vid nad Ljubljano

Fantovski odsek ima svoj redni fantovski sestanek v torek, dne 23. t. m. ob 20 v »Ljudskem domu«. Udeležba za vse člane obvezna. Novi člani dobrodošli!

Velenje

Naše prosvetno društvo priredi v nedeljo 28. novembra in v nedeljo 5. decembra ob 3 popoldne v Društvenem domu pretresljivo dramo »Žrtve spovedne molčečnosti«. Vstopnice so v predprodaji in trgovini A. Valenčak.

Sport

Pravila nogometne igre

(Nadaljevanje.)

Podrobna razlaga pravila 13

Pravica kaznovanja:

Pravica kaznovanja prične z žvižgom za početni udarec. Pred žvižgom za početni udarec sodnik ne sme izključiti igralca iz igre, ki bo šele pričela, oziroma mu zabraniti nastop v igri, čeprav je isti izvršil prestopke, za katerega bi takšno kaznovanje zaslužil.

Izključeni igralci:

Čim je igra po izključitvi igralca ponovno začela, ne sme sodnik v nobenem slučaju dovoliti, da bi izključeni igralec ponovno nastopil, razen v slučaju, če je igralec žali sodnika, pa se dostojno opraviči.

Navodila za sodnika:

Vodja moštva (kapetan) sme sodnika dostojno vprašati za vzrok njegove odločitve. Neprestano povpraševanje ali celo ugovarjanje pa je smatrati za nešportno obnašanje.

Pravilo 14

Pri vsaki tekmi pomagata sodniku dva stranska sodnika. Njihova dolžnost je, s sodnikovo privolitvijo, odločati, kdaj je žoga izven igre, katere stranka je upravičena izvajati udarec žoge s kota ali udarec žoge z vrat oziroma kdo je upravičen vrniti žogo v igro, če je prešla vzdolžno črto.

V primeru nepravilnega vmešavanja v igro ali nepristojnega obnašanja sme sodnik stranskega sodnika odstraniti iz igrišča ter določiti novega. O tem pa mora obvestiti pristojni odbor zaradi nadaljnjega postopka.

Stranski sodnik je dolžan opozoriti sodnika na vse prestopke, za katere je mnenja, da jih sodnik ni mogel videti.

(Int. Board 14. 12. 1903.)

Za dogodke, katerih sodnik ni mogel točno videti, more vprašati nevtralnega stranskega sodnika ter njegovo pojasnilo vzeti kot podlago za končno odločitev.

(Int. Board, marec 1920.)

Pri mednarodnih tekmah morajo biti stranski sodniki izprašani sodniki.

(Int. Board 14. 6. 1930.)

Podrobna razlaga pravila 14

Stranski sodniki:

Da sodnik laže vodi igro v skladu s pravili, mu pomagata pri vsaki tekmi dva stranska so-

Po športnem svetu

Zimska sezona je tu. Smučarji so že začeli spravljati na dan svoje smuči in drugo smučarsko opremo, ki je dolge poletne mesece samevala v kakem kotličku. Teknovalci pridno obiskujejo konfidejske treninge, vse se pripravljajo na smučarsko sezono. Sedaj pa pogledajmo, kako je v tem pogledu drugod.

Švedska se prav tako pridno pripravlja kakor Finska, o kateri smo pred kratkim v našem listu že poročali. Vse priprave so osredotočene na Lahti, kjer se bo vršilo svetovno smučarsko prvenstvo. Svoje tekme pa bodo imeli Švedi v času od 6. do 13. februarja prihodnjega leta v Sollefteai. Zaenkrat trenirajo njihovi kandidati še posamezno, vendar pod nadzorstvom njihove vrhovne smučarske inštanace. Zlasti skanoni imajo za seboj že oster kondicijski trening. Na dolgih progah računajo zlasti na Larsa Th. Jonssona, ki je sicer že 34 let star, a vendar najnevarnejši nasprotnik. Je to zagrižen tekmovalce, ki v svojem življenju še ni pri nobeni tekmi odstopil. Po poklicu je gozdni delavec in je danes v taki formi, kakor še nikdar poprej. Nasprotno pa je dal slovo tekmovalju zmagovalec na 50 km v Ga-Pa Elis Viklund, ker je preveč zaposel v svoji tovarni za smučarske maže. Pripravlja se pa za smučarski maraton Arthur Häggblad, ki se je že večkrat izkazal na dolgih progah. Na kratkih progah stoji v ospredju Kiruna Larsson. Skakalci bodo trenirali na švedskih skakalnicah Sundvall, Njuranda in Gunsselkull. Poleg tega bodo poslali svoje najboljše skakalce na Norveško v Kongsberg, da se bodo čim boljše pripravili za letošnje svetovno prvenstvo.

Tudi priprave Francozov so velikopotezne. Od decembra dalje se bodo vršili po vseh okrajih pokrajinski tečaji, katere bodo vodili diplomirani smučarski učitelji francoske smučarske šole, ki bo poleg tega imela nadzorstvo nad francoskim smučarskim prvenstvom. Dolgoprogaši bodo zbrani od 25. novembra do 22. decembra v Les Rousses, kjer morajo absolvirati oster trening pod vodstvom nekoga norveškega trenerja. Tekmovalci za alpsko kombinacijo bodo trenirali skupno od 1. do 22. decembra na Col de Voza pod vodstvom generalnega ravnatelja smučarske šole Emila Allaisa in Avstrijca Toniija Seelosa. V času od 18. do 20. decembra se bodo pa vršile izbirne tekme za vse tekmovalce, kakor se bo sestavila francoska reprezentanca najbrž iz sedmih tekmovalcev za alpsko kombinacijo, iz petih dolgoprogašev in eventualno iz štirih skakalcev. 25. januarja se bodo zbrali dolgoprogaši na 14 dnevni trening vod vodstvom finskega trenerja. 18. februarja pa odpotuje reprezentanca na svetovno prvenstvo v Lahti, dočim se zbera tekmovalci za alpsko kombinacijo 7. februarja na ponovni skupni trening.

Francozi so vželi smučarski šport resno v roke, ki čemer jim je mnogo pripomogla podpora države v iznosu 300.000 francoskih frankov. Če bo pa Allais branil svoje svetovno prvenstvo, še ni gotovo, kajti pred kratkim se je poročil, poleg tega pa ima kot tehnični vodja francoske smučarske šole mnogo posla.

V ameriški lahki atletiki sta dve uovi in in važni stvari. Owensov svetovni rekord na 100 m (10,2 sek.) je ameriška športna zveza priznala. Kakor znano, ga svojačeno niso hoteli priznati, ker je bila proga za tcm (!) prekratka. Važen je pa tudi sklep istega odbora, ki je sklenil, da se ameriška lahka atletika povrne splet k jardom.

Madžarski nogometaši bodo igrali v Španiji proti reprezentanci Francove Španije. Tekma bo v Vigo. FIFA ne bo delala nobene ovire, ker je Španska zveza oficijalno priznana.

O pripravah Norvežanov na menda ne bo treba izgubljati dosti besedi. Je pa v zimskem športu pri tem narodu nekaj drugih zanimivosti. Zveza je imela nedavno zelo važno sejo, na kateri je bilo sklenjeno, da bo Norveška predlagala na kongresu FISe, ki bo v Lahti, da se

dnlka. Da pa sta sodniku res v pomoč, je važno da temeljito poznata pravila nogometne igre, ker jih sodnik lahko pooblasti, da ga z dvigom zastavice opozarjata na vse prestopke.

Tako pooblastilo pa sme sodnik izreči samo tedaj, če se je prepiral, da sta stranska sodnika popolnoma objektivna in pravična.

Za važnejše tekme naj sodnik zahteva starejše nevtralne sodnike, po možnosti izprašane sodnike, na katere se v vsakem oziiru lahko zanes. Izključenemu igralcu sodnik ne dovoli vršiti funkcije stranskega sodnika.

Dolžnosti stranskih sodnikov:

Stranski sodnik odloča s privoljenjem sodnika, kdaj je žoga izven igre pri prestopu prečno ali vzdolžno črto, katere stranka je upravičena do udarca žoge z vrat ali kota oziroma do metanja žoge iz avta.

Njegova dolžnost je opozoriti sodnika na ev. nepravilnosti na igrišču, ki morejo škodovati igri nogometnega športa, in na prestopke, za katere je mnenja, da jih sodnik ni mogel videti.

Takšno opozorilo pa mora biti dostojno in v vsakem primeru nepristransko. Vmešavanje v odločbe sodnika ni dovoljeno. Na vprašanje sodnika mora stranski sodnik odgovoriti točno, nepristransko in pravično.

Odločbo stranskega sodnika more izpremeniti samo sodnik.

Izključitev stranskega sodnika:

V primeru nepravilnega vmešavanja v igro, oziroma nepristojnega obnašanja sme sodnik stranskega sodnika odstraniti iz igrišča ter določiti drugega. O tem pa mora obvestiti pristojni odbor zaradi nadaljnjega postopka.

Kot nepristojno obnašanje stranskega sodnika je smatrati zlasti: ugovarjanje sodnikovem odločbam, preprič z igralci ali gledalci, žalitev sodnika ali igralca itd. Igralec, ki se nepristojno ali grobo obnaša proti stranskemu sodniku, mora biti kaznovan.

Navodila za sodnika:

Sodnik dopusti odločati stranskemu sodniku takrat, če se je prepiral, da so njegove odločbe pravilne in nepristranske.

Za dogodke, katerih sodnik ni mogel videti, more vprašati nevtralnega stranskega sodnika ter na podlagi njegovega pojasnila presodi in odloči.

Tek Osvobođenja za Vahtarjev pokal

Razpis — teka Osvobođenja skozi mesto Maribor, ki ga priredi športni klub Zelenišar Maribor v sredo, dne 1. decembra 1937 ob 10.30 za prehodni pokal trdke Vahtar, v spomin naroda borec »Toneta Vahtarja«.

Start je točno ob 10.30 na Korosčevi ulici (pred bivšim igriščem ISSK Maribora).

Proga vodi po Korosčevi ulici, Maistrovi ulici, Zrinskega trgu, Kolodvorski ulici, Aleksandrovi ulici do cilja na trgu Svobode. Skupna dolžina proge znaša cca. 1800 m.

Pravice starta imajo verificirani in neverificirani člani vseh v JLAZL-ju članjenih klubov, člani ostalih klubov, Sokoli, vojski in dijaki slovenske narodnosti.

Prijave brez prijavnine je poslati najkasneje do 20. novembra do 12 na naslov: Vladimir Venui, podružnica Celjske posojilnice, Maribor, Aleksandrova ulica 11. Upoštevalo se bo samo pismene prijave.

Nagrada: zmagovalec prejme prehodni pokal »Vahtarjev pokal«, ki ga brani g. Stefan Germovšek, ISSK Maribor, Maribor. Ostalih pet plaštranih tekmovalcev prejme častna darila, oziar, diplome. Vsi startajoči pa dobijo spominske trake.

Častno pokroviteljstvo prireditve je prevzel gospod komandant mesta Maribor.

Tekmovanje se vrši po pravilih in pravilnikih Jugoslovske atletične zveze.

Prednja nagrada zmagovalcem se vrši takoj po končanem teku na trgu Svobode.

Tekmovanje se vrši v vsakem vremenu.

SK Zelenišar, Maribor.

Sestanek zastopnikov ljubljanskih smučarskih klubov. V sredo, 24. t. m. bo ob 18 v tajništvo Ilirije, Šelenburgova ulica 7-11, desno, sestanek zastopnikov klubov: Ljubljane, Reke in Ilirije. Na sestanku bo sporazumno določena celotna organizacija, velikega godnega teka smučarjev, ki se bo vršil predvidoma 28. t. m. in katero izvedejo navedeni klubi letošnje zimo skupno, kar bo zanimanje za te vrste tekov izdatno dvignilo. Sestanka naj se gg. zastopniki sigurno in točno udeležijo!

Vsem klubom ljubljanske zimske športne podzveze, Okrožnica št. 2. 1. Jugoslovska zimska športna zveza za namerava v letošnji sezoni prirediti tečaj za klubske trenerje pod pokroviteljstvom ministrstva za telesno vzgojo naroda. Tečaj bo trajal predvidoma tri tedne in bo obsegal teoretični in praktični del na tečaju. Ker je izvedba slednjega tečaja le v korist našemu smučarskemu športu, je dolžnost vseh izvežbanih tekmovalcev, da se prijavijo v ta tečaj. Opozorjamo vse klube, da šimprej priljavijo polizveci, oz. zvezi število tekmovalcev, njihove točne podatke, ki namenjajo sodelovati v tem tečaju. — 2. Sodniški izpiti za sodnike v teku, alpski kombinaciji in skokih, se bodo pričeli dne 15. decembra 1937. Prijavit se morajo direktno podzvezi, in sicer do 5. decembra t. l. Na naknadne prijave se ne bomo ozirali. Izpiti se bodo pričeli ob 6 uri v prostorih male sobe kavarnar Union. — 3. Opozorjamo vse ljubljanske klube, da pošljajo svoje tekmovalce na gimnastične treninge, ki se vrše pod vodstvom zveznega trenerja. — 4. Klubi, ki še do danes niso poravnali članarino, naj to store šimprej. SK Marz (Mokrišarjeva sekcija). V torek, dne 23. novembra sklikaš sestanek zgorne sekcije ob 3 v gostilni Trilnik na Poljanski cesti. Lanski sodelujoči člani — strogo obvezno.

Občni zbor Športnega kluba »Ilirija«. Upravni odbor obvešča celokupno klubstvo, da se bo vršil klubov redni občni zbor 9. decembra 1937 z običajnim dnevnim redom. Ura in kraj, kjer se bo občni zbor vršil, boista pravočasno objavljena; prav tako tudi razpis listega.

SK Ilirija. Drevi se vrši ob 10.30 ponovna plenarna seja klubovega uprav. odbora. Sekcije naj predložijo seznam članstva in navedba in inventarne vrednosti z navedbo dejanske vrednosti. Ker so to zadnje seje pred obnim zborom, naj prisostvujejo istim vsi člani odbora.

Jesenice

Velika sezona vsakovrstnega dela je bila letos na Jesenicah. Največja podjetnost se je opazila pač okrog novih investicij pri železnici. Izredna pa je bila tudi privatna gradbena podjetnost in v mestu ter v okolici je zrastle nad 50 novih hiš, med katerimi je nekaj lepih večstanovanjskih hiš v mestu samem. Hotel Pošta pa je dogradil lepo novo hotelsko poslopje s tujskimi sobami, kar bo veliko koristilo tujskemu prometu. Veliko sezonskih Slogradovih delovcev, ki delajo na raznih regulacijskih delih, je vzela železarna v svoj stalež.

Volitve obratnih zaupnikov. Za to poglavje vlada med delavstvom vedno precejšnje zanimanje. Po zakonu so volitve v januarju, priprava pa se začne vedno mnogo prej. Tudi sedaj se pripravljajo strokovne organizacije za čim boljše uspehe. Lep napredek beleži zlasti ZSD, za katere ustanovitev pred letom ima velike zasluge tov. Gasser. S svojim mirnim in strokovnim delom je vse leto napredovala, tako da združuje danes veliko skupino jeseniškega katoliškega delovnega ljudstva. Skupno z agilno JSZ bo nastop katoliških delovnih ljudi v našem mestu močno poudarjen.

Središče ob Dravi

Združena občina. Dolgoletna želja, da bi se naša občina zaokrožila tako, da bi se njene meje ujemale z mejami župnije in šolskega okoliša, se je po zadnji prekomasaciji občin izpolnila. Nekaterim trškim gospodom sicer to ni všeč, saj so se tej prekomasaciji iz »gospodarskih« razlogov na vse kriplje upirali. Upamo pa, da se bodo z dejanskim stanjem sprijaznili in v novi občini z združenimi močmi delali za gospodarski dobrobit vseh občanov.

Škoda po povodnji. Letos je naše ljudstvo hudo trpelo po povodnjah. Zaradi pogostega deževja je Drava večkrat prestopila bregove in se razlivala po njivah in travnikih, tako da je voda uničila nekaterim posestnikom ves pridelek. Drava pa dela tudi veliko škodo, ker neprestano odnaša rodovitno zemljo. Letos je v dolžini dveh kilometrov segla do 150 m daleč in si takorekoč napravila novo strugo. Najmanj 100 ha rodovitne zemlje je v nevarnosti. Krajevna kmečka zveza je na zadnji seji sklenila, da opozori merodajne čimtelje na nevarnost, ki grozi našim posestnikom, in zainteresira oblasti, da se čimprej kaj ukrene za regulacijo Drave.

Gospodarski tečaj. S 13. decembrom se bo začel v Središču tritedenski gospodarski tečaj, ki ga bo priredila Kmečka zveza iz Ljubljane. Tečaj bo v veliko korist kmečkim fantom in vlada že sedaj zanj veliko zanimanje.

Rače pri Mariboru

Prosvetno društvo je imelo 31. oktobra ustanovni občni zbor. O pomenu in potrebi prosvetne organizacije je lepo govoril prof. Ivan Prijatelj iz Maribora, k besedi pa se je oglasil tudi naš rojak, uradniški banke uprave v Ljubljani, g. Granda, in domači kaplan g. Luževič. Nato smo razpravljali o društvenem domu, ki je za naš kraj nujno potreben. Ustanovljen je bil tudi dramatski odsek, ki uprizori danes popoldne na šolskem odru lepo igro »Krivoprišežnik«. Račani vladno vabljeni!

Vransko

Dva meseca, od 15. sept. pa do 16. nov., ni bilo nobenega smrtnega primera v vranski župniji. Te dni pa se je oglasila božja dekla v Cepeljah v Vajncerlovi hiši in vzela s seboj dobrega in skrbnega očeta Jakoba Vajncerla Rajni je dočkal visoko starost 75 let. Bil je dober, tih in delaven krščanski mož, ki je svoje otroke lepo krščansko vzgojil. Njegov sin Franc je tudi občinski odbornik, hči Lojzka pa je marljiva knjižničarka tukajšnjega Katoliškega prosvetnega društva. Vsem žalujočim izrekamo svoje sožalje!

Cerkle pri Kranju

Po skoraj 50 letnem nesobičnem delu za našo mladino je odšla v Ljubljano gđ. Krušič Pavla. Kot učiteljica na tukajšnji šoli je 37 let vzgajala in podučevala našo mladino v res katoliškem duhu. Pa tudi zadnja leta pokoja ni mirovala, ampak je učila odrasla dekleta kuhanja in drugih potrebnih stvari. Bila je tudi ves čas vzorna članica tukajšnje dekleške Marijine družbe. Ob slovesu ji kličemo: Za vse Vaše delo tiščežen: Bog plačaj!

Prosvetno društvo uprizori danes ob pol 4 popoldne v Ljudskem domu Jalenovo kmečko igro »Dom«.

Fantovski odsek je pričel z delom. Ima vsak teden sestanke, pevske vaje, kakor tudi telovadnice ure.

MALI OGLASI

V malih oglaših velja vsaka beseda Din 1.—; ženski oglas Din 2.—. Najmanjši znesek za mali oglas Din 10.—. Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglaših reklamnega značaja se računa enokolonoska 3 mm visoka pislina vrstica po Din 250. Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

UNION

Izredno napeti film

Trojka

V krasni zimski naravi se odigra borba dveh trojk.

V glavni vlogi Jean Murat, Charl Vanel

SILOGA

velefilm iz ruskega emigrantskega življenja

Potemkin

V glavni vlogi Karin Hardt in Peter Voss

MANNICA

Filmski remek-delo tisočletih zgodovinskih, pustolovskih in ljubzenskih zgodb

Antonio Adverso

Fridric March Oliva de Havilland

Radi izredno dolga filma predstave danes ob 16., 18.30 in 21.15 ur

Rezervacije vstopnic Najnovejši žurnal!

predstave danes v Unionu in Slogi ob 16.

18.30 in 21.15 ur

Predstave danes v Metli ob 16., 18.30 in 21.15

Službe iščejo

Absolventka

gospodinske šole - išče službo v kuhinji, hotelu ali slično. Resno ponudbe z navedbo plače v upravo »Slov.« pod »Zanesljiva« št. 18353. (a)

Kuharica

v 33. letu, večja vseh gospodinskih poslov - išče službo pri gospod ali gospodu. Ponudbe v upravo »Slov.« pod »Postena« št. 18442. (a)

Hlapec

posten, trezen, nekadije, vajen konj - išče službo. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 18443. (a)

Zasluzek

Velik zaslužek

se nudi vsakemu s prodajo nekega predmeta. Ponudbe v upravo »Slov.« pod šifro »Zasluzek« št. 18447. (z)

Službodobe

Mizarskega pomočnika

pridnega, sprejme tako mizarstvo Venturini Ludvik, Ljubljana, Barje. (b)

Zastopnika

za mineralno olje sprejme importna v Sloveniji dobro uvedena tvrdka. Ponudbe naj pošljejo g. g. gospodje, ki poznajo stroko ter so pri industriji in strankah uvedeni. Ponudbe v upr. »Slov.« pod »Pennoline« št. 18453.

Absolviranega pravnika

sprejme večja (milijonska) trgovinska obrt za splošni upravni odelok. Prednost se daje reflektantom, ki že imajo nekaj upravne, sodne ali odvetniške prakse. Cenj. ponudbe, v katerih naj se navedejo vsi osebni podatki (curriculum vitae) in kako plačo zahteva prosilec, se naprošajo v upravo »Slov.« pod »Vsestranske« št. 18615. (b)

Pohištvo

20 raznih spalnic

orehove in jesenove (Blumenesche) s potetno garancijo; 20 raznih kuhinj, nekaj jedilnic in gospodskih sob - prodaja najceneje tovarna Malenšek, Dravljice, »Slepi Janez«. (a)

Prodamo

»Ilustrirani Slovenec«

7 letnikov, originalno vezani, poceni naprodaj. Naslov v upravi »Slov.« v Mariboru pod št. 1863.

Koruzo in fižol

za krmo, dobite najceneje v Javnih skladiščih v Ljubljani, pri tvrdki Fran Pogačnik, Tyrseva (Dunajska) cesta št. 33.

Najboljši trboveljski premog

brez prahu

Koks, suha drva

L. Pogačnik

Behariceva 3 Telefon 20-30

Knjižno omaro

veliko, dobro ohranjeno, proda A. B. C., Ljubljana VIII., telef. 24-44, poleg gor. kolodvora. (l)

Več voz gnoja

naprodaj. Večna pot 17.

Močno jekleno lopato

za sneg dobite za 10 din samo v železnini Fr. Stupica, Ljubljana, Gospodarska cesta 1. (l)

Kupimo

Parni kotel

od 150—200 l, 2—5 atmosfer, kupim. Ponudbe v upravo »Slov.« pod »Parni kotel« št. 18455. (k)

Vsakovrstno

zlatu kupuje

po najvišjih cenah CERNE, juvelir, Ljubljana Wolfova ulica št. 3

Kupim

javor, jesen, češnjo

in druge furnirske in pilanske klade za inozemstvo. Ponudbe upravi »Slovenca« pod št. 18332.

Razno

Posestniki!

Gostilničarji!

Trgovci!

Kmetovalci!

Podgane in miši uničite poceni, enostavno, brez strupa z domačimi sredstvi. Enkrat za vedno. Milan Vrabčič — Ptuj 33.

Zobna pasta lepe žene
Nič več rumenih zob. — Sijajne bele zobe boste imeli v prav kratkem času z uporabo
BOTOT peneče paste
za zobe v modro-beli črtastih tubah
Din 5.—, 9.— in 15.—

Denar

Hranilne knjižice

Jugobanke, Kreditne banke, Ljudske posoj. ljublj., Mestne hranilnice

večje zneske — kupimo. Plačamo visoko ceno — takoj gotovina!

AL. PLANINŠEK

Ag. za bančne kreditne posle, Ljubljana, Beethovnova ulica 14/l.

Vložne knjižice

Ljudske posojilnice v Celju, do zneska 60.000 din, kupim. Ponudbe v upravo »Slov.« pod št. 18437. (d)

Al. Planinšek

Ljubljana, Beethovnova 14

Telefon 35-10.

Izposluje vse bančne in kreditne posle, nakup in prodajo hranilnih vlog - najugodnejše proti takojšnjemu plačilu.

Posedstva

Oglas troj kupca brš dobil. A če s skrbeti si za denar, boš hitro kupil gospodari Posedstva dela ti skrbu

Parcela

pri Stadionu, ca. 600 m², po 68 din, za zidanje vile - naprodaj. Dopise v upr. »Slov.« pod »Ugodna le« št. 18446. (p)

Kunaver Ludvik

gradbeno - strokovno in obračunski posredovalec - Cesta 29. oktobra št. 4, telefon 37-33, ima naprodaj večje število parcel, kompleksov, posestev, gozdov, trgovskih in stanovanjskih hiš in vil. Pooblaščen graditelj in sodni cenilec za nasvete brezplačno na razpolago. (p)

Objave

Dražba

Dne 25. novembra 1937 bo pri okrajnem sodišču v Ljubljani, soba št. 16, ob 10 dražba hiše št. 12 na Poljanski cesti z 9 lepih stavbnimi parcelami, ki leže v Strossmajerjevi ulici (nasproti poljanske gimnazije). Podrobnosti so razvidne iz izvršilnega spisa V a I 393-35 okrajnega sodišča v Ljubljani, ali pri Mestni hranilnici ljubljanski. (o)

Družabnika

z vlogo Ljubljanske kreditne banke Din 1.000.000— sprejme rentabilno podjetje. Ponudbe pod »Mesto« na upravo Slovenca Maribor,

Hotel »KRONA«

MURSKA SOBOTA

18. zakupnika. V služaji zahteve se tudi prodaja. Obrniti se je izključno na št. »JUGU«, d. z o. z., Maribor, Glavni trg št. 23

Minko Janežič

vrtarico v Mengju

ki je danes nenadoma tragično umrla. — Pogreb bo v torek, dne 23. novembra ob pol štirihi v mrvašnici pri Sv. Krištofu na pokopališču k Sv. Križu. Vse, ki ste jo poznali, lepo prosimo: molite zanjo.

Ljubljana, Mengeš, dne 21. novembra 1937.

Janez in Jedert, starši;

Peter, Pavel, Ivan, bratje — in ostalo sorodstvo.

Pogrebni zavod Iv. Gajšek, Ljubljana.

Agnes Günther: 149

Dušica - Rožmarinja

»Roža, ti poznaš vse moje tajne, pripoveduj mi, jaz moram to izvedeti. To je tudi še odprta rana v moji duši!... O tistem dnevu v slavnostni dvorani Rož!« Harro je težko sodel. »Roža, te vendar niso... ne, duši me! Govori ti...«

Rožmarinja ga je razumela.

»Na to še vedno misliš? Seveda tega niso emeli, Harro, saj so slutili, da se bom še umeševala... In imeli so prav, kajti že se me je nekoliko lotevalo. Vse polno megel je viselo okoli mene. Toda tudi to me je bolelo, da si me moral pustiti samo. Hipoma so se raztrgale megle. V meni se je nekaj zgodilo. — saj je že minilo. To omenjam zgolj zato, da v svojih mislih ne boš taval in tipal okoli ter se morda še vznemirjal radi tega.«

»Povej vse, Roža, nikar mi ne prizanašaj!«

»Saj ti tudi ne nameravam prizanašati. Zgodilo se je z menoj nekaj nemogočega. Zvezali so me tudi in mislila sem si pri tem, da so me privezali h križu. Tako se mi je dozdevalo... Gola in zapuščena med tujimi ljudmi! Kar je vrgel nekdo pajčolan čez me ter me pokril... Zdači sem jo zavrila. Videla sem samo njen obraz, moder plamen v njenih očeh...«

In ona mi je dejala: »Ne, to ni križ, križ je vse drugačen. Jaz vem, kaj je to. Ali si zapuščena? Ali si ee ločila od Boga?« — Pogledala sem jo, ah, kako nujno sem jo potrebovala. Saj sem počivala pod njenim pajčolanom. Toda čela daleč od mene se vse to mi vrtilo, kajti silila sem, kaj eta gospoda govorila in eta se začudila. O pajčolanu ništa ničesar vedela. In še marsikaj sem videla, kar ni bilo v dvorani.

Tebe sem videla v Martovi postelji z vrčem vode poleg sebe. Videti je bilo, kot da bi bil tjehtnik. Hudo sem se prestrašila ter ji dejala: »Morala bi iti k njemu s svojim pajčolanom!« Zdači mi je dala nekam čuden odgovor: »Pojd

sama.« — Jaz sem vendar privezana! — Glej, ako hočeš, lahko greš! — Toda bilo mi je preteško, za hip sem mislila, da sem jima usla. — Kajpak ti tega gotovo nisi občutil!

Potem je postal pajčolan svinčeno težak in pogreznila sem se v temo. Ko sem zopet odprla svoje oči, so me zavili v bele trakove in bilo mi je zelo slabo. Potem so me nesli dol. Zdači pa ne vem nič več povedati...«

Molče jo je Harro poslušal ter nepremično zrl na njene ustnice. Nato se je dvignil, raztegnil svoje roke ter rekel:

»Tako, to je minilo. Tudi to me je minilo. Znova bom šel v svojo dvorano. Pokazal bom toliko poguma kot Mart. To je bila hipnoza gospoda profesorja. Tako je torej to bilo!«

Kar je nadaljevala Roža:

»Hotela sem ti vendar danes pripovedovati neko zgodbo, toda ti nisi maral. Ali me boš jutri poslušal?«

»Ne smeš več govoriti, dragica!«

»Ah, saj je zelo kratka, ta zgodba... Hočem jo zelo skrajšati... Potrgala bom le cvetke. Harro.

Otožna drevesa, čaple, temna voda, oči iz globine, odstrani rumene afoselceve cvetke in glavi pristo zame in zanj. Slikaj si staro, trpko grozo raz erce. Slika svojo nesrečo. Saj bodo še prišle ure, ko ti bom mogla še služiti kot model. Toda te ne bodo brezplodne. Doviši svojo najlepšo sliko. Bodi prepričan: iz solzne doline vstaja nebeška roža, ko zaveje nadnjo božji dih...«

Harro je začel korakati po svojem ateljeju. Njegov duh je razpenjal svoja krila in mogočno vplival nanj. Rožmarinja mu je sledila z očmi. »Hvala Bogu! — Zopet bo okrevla... Bog blagoslovi njegove oči!«

XLVI. Odločitev.

Ivan Friderik se ni vrnil iz Braunecks. Z vozom so poslali po njegovo prilago. Podal se je na kratko potovanje in upa, da se vrne v nekaj dneh. Rožmarinja in Harro sta se v naslednjih

dneh zapirala v atelje. Teta Ulrika je bila v velikem strahu, če bo Harro tudi dovolj obziren do njenega otroka in ga ne bo preveč utrudil. Toda zvečer, ko prinese Harro Rožmarinjo ter jo izroči teti Ulriki, ji ni mnogo poznati. Harro je videti malo pomirjen. Delo mu je dobro!

Stara dama je že izrazila svoje mnenje: »Roža, tvoj hudobni mož postaja od dne do dne bolj človek...«

»Saj ni bil nikdar hudoben.« ga je branila Roža. »In da se radi mene žalosti, tega mu vendar ne boš zamerila.« Toda malo kasneje je pa priznala:

»Naslednjih dni se pa bojim. Dva gospoda prvi iz Berlina, drugi iz Königsberga, bosta prišla ter prisluškovala ob mojem srcu. Morala sem ga zaprositi sama, da naj preneha s slikanjem, ker je v svoji razburjenosti že vse pokvaril... Teta Uli, da bi bilo to že za menoj, da bi bilo to erečno za nami!«

Teta Uli je mahala z rokami ter vzdiknila: »Jaz ne uvidim, kaj bi ti mogla storiti zlega!«

»Za to ne gre. Naj le prideta! To je vse malenkostno v primeri s tem, kar bo moral pretrpeti Harro. Kako lepo se je že bil vtopil v delo! Ozadje, drevesa, vse je že pričel. Odlično se vse to prikazuje. Pri gledanju sem na vse pozabila. In zdači mora priti to vmes!«

»Dete moje, ti vendar ne boš pričakovala, da bomo brezbrizno opazovali tvoje trpljenje.«

»Uli, pobrigaj se ti za Harra, kadar pridejo gospodje. Presim te za to.«

»Otrok, mar meni, da te bom samo prepustila tujim ljudem?«

»Ah, to sta zdravnik, ki gresta od enega do drugega. Do jutri me bosta že pozabila. Saj lahko pomaga Liza, če bo treba.«

»Roža, upam vendar, da se bo Harro okujal. Hočem ga še prei malce pretresti. Roža, ti prav za prav nikdar nisi imela moža, s katerim si mogla preprosto in brez težav izhajati, toda zdači...«

Kar zaostoka Rožmarinja: »Uli, ali me hočeš užalostiti?«

»Ne, moj otrok! Toda pravkar mi pride na misel, da imam od tvojega soproga neki nalog. — V diplomaciji nisem doma. — Poizvedela bi naj, čemu hočeš v Brauneck in zakaj si obljubila očetu...«

»Uli, tega ne povem rada.« je odgovorila Rožmarinja ter zardela v obraz. »Očeta bo to vzradostilo, Uli. To je dom mojih očetov. Dokler je bila mama v Braunecku, se nisem mogla tam zlahka uesti za mizo, toliko jo je moja navzočnost razburjala. Uli, moj stari dom!«

»Harro meni, da je zlata hiša zdači tvoj dom... in vprašuje se, kaj da tu — pogrešaš?«

»Ničesar ne pogrešam, prav ničesar. Saj je neizrekljivo lepo in popolno vse tu... in vse tako ljubko... Toda ali ne doumeš, Uli? Ako pojdem v Brauneck gremo seveda vsi tja... Ti in Harro in Henrik in Babeta in Mart.«

»Toda Mart, kaj pa naj ta počne v Braunecku? Jaz mislim, da imate tam dovolj slug!«

»Mart nikakor ni sluga. On mora vendar pomagati Harro, kadar me nosi. Pa tudi drugače ga potrebuje Harro!«

»Toda, dete, ti mi še vedno nisi ničesar priznala! Ne vem, kaj bi naj odgovorila Harro!«

»Teta Uli, ti predraga, dobra stara mati — tolažnica, pomagaj mi v stari Brauneck! Harro pa reci, da pač hočem tja, to je tudi zadosten vzrok. In kako znam biti trmasta, to že itak vsi veste.«

»Torej tudi meni se ne zaupaš, otrok?«

Velika črna postava grofice Ulrike se je dvignila, šla za hip k oknu in se znova vrnila s počasnimi koraki. Nato je sedla ob posteljo Rožmarinje ter jo prišla za obe roki.

Rožmarinja pa jo začne prositi: »Teta Uli, nuino te potrebujem! Vsi izgovori ne bodo zalegli nič, ako ti ne bom pomagal. Ti vendar uvidevaš da moram podpreti svojega Harra. To moram na vsak način!«